

1555 / 1990

KNJIŽARNA
ERJAVNA KUPOLNICA
LJUBLJANA

hmezjar

GLASILO DELAVCEV IN KMETOV
SOZD HMEZAD

LETO LX
JANUAR—FEBRUAR 1990

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štiri-najstnevnik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svoje poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruga Hmezad. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec. Za obveščanje in strokovno delo med hmeljarji in delavci je Hmeljar prejel priznanje Zveze sindikatov Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, Savinovo priznanje občine Žalec in priznanje Poslovnega združenja za hmeljarstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo Styria Celje — Maribor.

PRESEDNICA UREDNIŠKEGA ODBORA: Marija Kroflič. Člani: Darko Simončič, Pavlina Glušič, Jožica Krajsšek, Nives Korber, Milan Kolar, Leopold Škafar, Bojan Podkrajšek in predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo mag. Milan Žolnir.

UREDNIŠTVO: Glayni in odgovorni urednik in novinar Marjana Natek. **LEKTORICA:** Anka Krčmar. Uredništvo je SOZD Hmezad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141. Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 6100 izvodi. **TISK** ČGP Večer Maribor. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS Slovenije je oproščen temeljnega prometnega davka. Poština plačana v gotovini.

Hmeljar je glasilo SOZD Hmezad, SOZD HMEZAD združuje Kmetijstvo Žalec, Hram Šmarje pri Jelšah, Kmetijstvo Ilirska Bistrica, Kmetijska zadruga »Drava« Radlje, Sadjarstvo Mirošan Petrovče, Vrtnarstvo Celje, Kmetijska zadruga Savinjska dolina Žalec, Inženiring, Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica, Celjske mesnine, Mlekarna Celeia Arja vas, Hmezad Export import Žalec, Strojna Žalec, Minerva Zabukovica, Golding Žalec, Agrina Žalec, Jata Zalag Ljubljana, Tajfun Planina, Interna banka Hmezad, Hranilno kreditna služba kmetijstva in gozdarstva Žalec, DS Služba pravne pomoči in Skupne službe SOZD Hmezad.

Fotografija na naslovni strani:

Pust, oj ta čas presneti! (foto: Ljubko Korber)

Melioracije in namakanje

Hmezadovo podjetje Grames si tudi v letu 1990 prizadeva za pridobitev del v okviru dejavnosti na področju celotne Jugoslavije. Še naprej ostajajo prevladujoče dejavnosti: izvajanje melioracij, gradnja namakalnih sistemov, izvajanje del na površinskih kopih, predelava ter prodaja tufa, bentonita, kremenovega peska in fanga iz nahajališča v Zaloški Gorici.

V prvem trimesečju bomô pričeli oziroma nadaljevali z naslednjimi deli:

a) Izvajanje melioracij

V fazi izgradnje so melioracije v Žepini za investitorja Kmetijstvo Žalec in Merx Kmetijska zadruga Celje, melioracije Postojnskega polja — investitor Hidro Koper. V pripravljalni fazi pa so melioracije Vangandskega polja.

b) Namakalni sistemi

Grames je pri izgradnji namakalnih sistemov prisoten v Savinjski dolini, Vipavski dolini, Prekmurju, Istri in Dalmaciji. Začeli smo z izgradnjo namakalnega sistema Novo Celje na površini 470 hektarjev in izgradnjo črpaljšča. Investitorja sta Kmetijstvo Žalec in Kmetijska zadruga Savinjska dolina. Dobavili in montirali pa bomo opremo za kapljični namakalni sistem v sosednjo republiko.

V začetku leta smo podpisali pomembno pogodbo za izgradnjo filtrske enote in cevnega omrežja za namakalni sistem Kap po kap Kladovo. Investitor je Inštitut za Vodoprivedu Jaroslav Černi Beograd, ki je prispeval tudi tehnično komercialni inženiring. Pri pridobitvi tega ob-

jekta imamo dober občutek, predvsem zaradi zmage razuma nad političnimi interesi, saj smo oboji — tako vsi izvajalci in investitor soglašali, da ni uspešnega dela in razvoja brez sodelovanja.

c) Površinski kopi

Že lani smo ponovno začeli z deli na PK Bukova gora, in sicer z odkopom jalovine in k pridobivanjem premoga za investitorja Avtoprevoz Zasavje. Ta dela nadaljujemo tudi letos.

Nadalje tečejo komercialne dejavnosti za pridobitev del na površinskem kopu Vršča — Đurdevik, kjer smo delali tudi že preteklo leto.

Bernarda Hriberšek

Sredi januarja je podjetje Grames podpisalo pogodbo za izgradnjo namakalnega sistema Đerdap—Kladovo.

Vrnitev zadružne lastnine

Po vseh peripetijah, ki so spremljale pripravo zakona o zadrugah ko so se še zlasti močni agroživilski monopoli upirali odločbi o vračanju nekdanje zadružne lastnine — je zagotovo pomemben zakon vendarle ugledal luč sveta. Zvezni zbor skupščine Jugoslavije je namreč v drugi polovici januarja zakon vendarle sprejel, čeprav bi po rokovniku le-ta moral biti sprejet že decembra lani.

Novi zakon o zadrugah pravi, da se lahko zadruga ustanavljajo v vseh dejavnostih, razen tam, kjer bi to zakon posebej prepovedal. Zakon namreč ne govori le o kmetijskih ampak tudi o drugih oblikah zadrug. Za ustanovitev zastopujejo že tri, kot piše v zakonu, poslovno sposobne osebe. Zadruga se upravlja po načelu: en zadrugnik en glas. Da pa bi se zadruga ločevala od delniških družb, je zakon o zadrugah nekako omejil pravico na upravljanje. Namreč, zadrugnik, ki ima v za-

drugi več članskih deležev (ki je v zadrugo več vložil), ima pravico do večih glasov, v nobenem primeru pa ne sme en zadrugnik imeti več kot pet glasov.

Z novim zakonom je tudi določeno, da je potrebno zadrugnikom in zadrugam vrniti vso zadružno lastnino, ki so jo le-ti pridobili po 1. juliju leta 1953, pa jim je bila kasneje odvzeta in spremenjena v družbeno lastnino oziroma dana v upravljanje drugim. Poslovne in stanovanjske zgradbe zadrug in zadrugnikov, ki so jih le-ti pridobili med 1. julijem 1953 in 31. decembrom 1965. leta in ki so bile dane v upravljanje drugim, zadruga in zadrugniki pa zanje niso prejeli nadomestila, se zadrugam in zadrugnikom vrnejo. Zakon pravi, da so za vrnitev zadružne lastnine potrebne dokumentirane zahteve.

V. V.

V Hmezadu še vedno nič novega

Zavrnilo izhodišča poslovne politike

»V Hmezadu ni nič novega,« je ugotavljal Vlado Jurančič, direktor Celjskih mesnin, na tretji seji skupščine Poslovnega sistema, ki je bila sklicana v drugi polovici januarja. Beseda je tekla o izhodiščih poslovne politike za letošnji finančni plan in kadrovanju v Poslovni sistem. Razprava, monolog in pogrevanje starih zadev so bili na moč podobni starim sejam sveta direktorjev in zatorej se na tej skupščini v resnici ni zgodilo nič novega.

Izhodišča poslovne politike so člani v celoti zavrnilo, zatikalo pa se je že okrog financiranja novega Hmezada. Soglasni so bili, da so presplošna in da so sprejemljiva za daljše obdobje. Zato bodo poslovno politiko obravnavali 27. februarja, s tem da jo bodo izdelali v sodelovanju s članicami, tako da bi bilo možno opredeliti prednosti poslovnega sodelovanja med njimi.

Prav na začetek so predlagatelji zapisali, da Poslovni sistem Hmezad nima ne ekonomske, pravne in ne organizacijske kontinuitete s sozdom Hmezad. To bi veljalo upoštevati pri doku-

mentu. Vendar pa bo na podlagi sprejetih izhodišč in usmeritev sledila operativna razdelava nalog in drugih aktivnosti, ki bi jih izvajal poslovodni odbor. Globalni cilj je: izboljšanje kakovosti življenja in dela Hmezadovcev in nenehna rast produkcije in finančne moči podjetij ter ugleda Hmezada v poslovnem svetu.

Da mora Poslovni sistem Hmezad postati mednarodno podjetje, tako organizirano, da bo dosegalo večje stopnje profita, je bilo predlagano kot cilj v osnutku poslovne politike. Postali naj bi največji proizvajalec tržno zanimive biološko neoporečne hrane, svoj tržni delež naj bi povečevali zlasti v Evropi in delavci naj bi imeli nadpovprečne osebne dohodeke in tudi druge ugodnosti v primerjavi z delavci istih in sorodnih panog.

Na slednje sicer ni bilo pripomb, razpravljali pa so o pridelovanju bio hrane in o možnostih za mednarodno podjetje. Na splošno pa so predlagano poslovno politiko ocenili kot premalo precizno in ideje, kaj vse manjka

in kaj bi moralo še biti, so deževali. Bili so enotni, da so prednosti poslovnega sodelovanja, toda na katerem področju so in kako jih realizirati, je še neznan. Zato so vse članice poslane svoje plane poslovnih aktivnosti in šele na osnovi teh, nato bo sprejet skupen poslovni plan. Hkrati pa bo v Poslovnem sistemu zagotovljeno tekoče evidentiranje uresničevanja nalog, ki naj bi jim izračunavali tudi učinke.

Nič boljše usode ni doživela pogodba o opravljanju storitev Poslovnega sistema Hmezad. Članice so menile, da so stroški za sedemnajst delovnih mest previsoki in da jih članice ne bodo prenesle. Zato so sprejeli plan financiranja samo za tri mesece. Kot osnovo za izračun osebnega dohodka predsednika se bo upošteval poprečni osebni dohodek direktorjev, korigiran s faktorjem 1,5. Pod to točko dnevnega reda pa so delavskemu svetu sodej naprtli razreševanje viškov delovne sile v skupnih službah Hmezada in stroške delovanja.

Poslovni sistem bo kot soustanovitelj pristopil v Hranilno-kreditno službo Žalec, Računalniški

center in v Ljubljansko banko-Splošno banko Celje. Na tej seji pa so določili tudi pogoje za pristop v Hmezad in tako naj bi do konca januarja za stare članice veljali stari pogoji in torej vloga 20 tisoč dinarjev. Za nove članice pa so osnovne vloge razdelili po velikostih podjetij in naj bi znašale od 10 do 100 tisoč dinarjev.

Še najmanj razprave je bilo po dolgotrajni seji o imenovanju v.d. podpredsednikov. Imenovani so bili: Jože Brežnik za področje proizvodnje, Anton Petek za področje razvoja, Dane Rinc, za področje financiranja, ekonomike in informatike, in Franc Žužej, za področje organizacije, kadrov in poslovnih povezav.

Nezasedeno je ostalo le mesto podpredsednika za komercialo, ki pa naj bi ga razpisali hkrati z delovnim mestom za predsednika in podpredsednika. Za namestnika predsednika skupščine Poslovnega sistema so izvolili Vlado Jurančiča, Celjske mesnine, in Ivana Debelaka, glavnega direktorja Agrine Žalec.

M

Trgovsko podjetje Nama

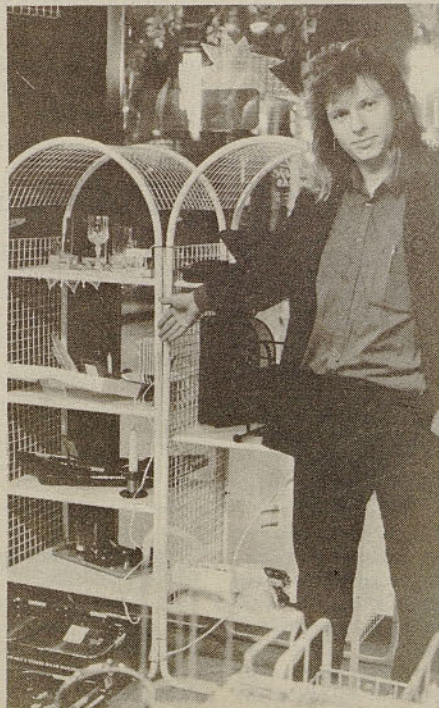
Ponudba butičnih izdelkov

Blagovnica v Levcu, ki je v sklopu Hmezadovega trgovskega podjetja Nama Žalec, je temeljito spremenila nekaj svojega prodajnega prostora. Zamenjala jo je pisana ponudba najrazličnejših butičnih izdelkov. Za zdaj je tu enajst trgovnic, ki poleg oblačil ponujajo še drogerijske izdelke, usnjeno galanterijo in modne dodatke, papirno galanterijo in drobno notranjo opremo. V prtiličje pa je postavil svoj pult tudi izdelovalec ključev in brusilce rezil.

Novo prvo nadstropje pa je zanimivo in prikupno že na prvi pogled. Na vsaki strani brezovega drevoreda se vrstijo trgovnice z lepo urejenimi izložbenimi okni. Za spremembo ponudbe so se v Nami odločili zato, ker prejšnji program dohodkovno ni bil zanimiv. Koliko dohodka bo prinašal ta, je v začetku februarja nemogoče napovedovati.

Kupcev je kljub dobri in izvorni ponudbi malo, kar v teh časih ni nič čudnega.

Projekt manjših trgovnic je izdelala arhitektka Krista Košič iz Titovega Velenja. In še pogled v eno od trgovnic: podobno opremo police je možno videti v vseh butikih. Le da jih tam ni možno kupiti, v butiku Prestige pa se najdejo najrazličnejši dodatki k opremi stanovanja.

Notranja arbitražna je odločila

Po dveh letih kopičenju faktur za plačilo svobodne menjave dela v Celjskih mesninah se je notranja arbitražna SOZD Hmezad odločila, da se delovni skupnosti v celoti ugotovi plačilo 915.009.497 dinarjev z obrestmi vred. Arbitražni senat je o tem sklepal konec lanskega leta in ugotovil, da je ta organizacija dolžna izpolnjevati obveznosti iz naslova svobodne menjave dela, razen če nima utemeljenih ugovorov, ki pa jih v postopku ni uveljavljala. Odločal je lahko le na podlagi listinskih dokazov, ker Celjske mesnine očitno niso želele aktivno sodelovati.

Še v začetku februarja so v tej organizaciji zatrjevali, da bodo dokazali, da zanje v teh dveh letih ni bilo nič storjenega. Nekaj dni kasneje pa je udarila vest o sodni izvršbi za vse neporavnane terjatve. S tem je Interna banka po enem mesecu tudi sprostila tekoči račun delovne skupnosti sodej in delavci so lahko dobili dokončno izplačane decembrske osebne dohodeke. Kako pa bo rubeže vplival na nadaljnje odločitve Celjskih mesnin, za sedaj lahko samo sklepamo.

M. N.

Delovno predsedstvo zbora Savinjskih hmeljarjev, ki ga je sklicala podružnica Kmečke zveze: Ernest Eremenc, Vlado Kralj, Ivo Bračun, Vinko Drča in Jani Marolt.

Hmeljarji so zavrnilli osnutek tripartitne pogodbe

Zakaj pogodba, če so prodajni pogoji najboljši?

Dvorana za zbor savinjskih hmeljarjev, ki ga je v začetku februarja sklicala podružnica kmečke zveze, ni bila naključno izbrana. Točno pred tridesetimi leti so se namreč hmeljarji zbrali v zadrugi dvorani v Sempetru, kjer so zahtevali večjo enotnost na tržišču in tam so se ustvarile osnove za kasnejšo poslovno skupnost hmeljarstva. Po treh desetletjih pa savinjski hmeljarji zopet zahtevajo pravično hmeljarsko pogodbo, to pa ni tripartitna, katere osnutek so ponudili Export-import, Kmetijska zadruga Savinjska dolina in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec. Zato so kmetje osnutek takšne pogodbe zavrnilli, saj so menili, da je bila predlagana ob nepravem času. Zato je treba počakati na zakon o združništvu, ki napoveduje bistvene spremembe pri sami organizaciji zadrug in šele nato bi bila tovrstna razprava možna.

Hmeljarji so se spraševali o namenu tripartitne pogodbe, zakaj ne bi mogli podpisati pogodbe samo s kupcem ali samo z zadrugo in ali gre za ohranitev statusa quo v hmeljarski reproverigi?

Najbolj jasne cilje je pri tem opredeljeval Hmezad Export-import, ki sicer še naprej hoče ostati komisionar pri prodaji hmelja. Želi si dolgoročno zagotoviti zadostne količine hmelja, ki ga prodaja na tuja tržišča. Več kot polovico hmelja se namreč prodaja s predprodajnimi pogodbami za več let vnaprej in zato potrebuje tudi zagotovilo proizvajalcev, da mu bodo napovedane količine tudi v resnici prodali. Na drugi strani pa se Export-import v tej pogodbi zavezuje, da bo prodal vse količine hmelja, ne glede na razmere na svetovnem tržišču. Najnižja prodajna cena bi bila sedem nemških mark, s

tem da bi kmet dobil 13,16 odstotka manj, od katerega bi dobil Export-import 6,25 odstotka, 2,17 Inštitut za hmeljarstvo, 0,19 Poslovna skupnost za hmeljarstvo in 4,55 odstotka zadruga za kritje fiksnih stroškov. Dvajset odstotkov hmelja pa bi proizvajalci dobili plačanega že sredi oktobra.

Pogodba naj bi veljala najmanj pet let, ki pa bi se avtomatično podaljšala, če ne bi bilo odjave še za naslednje obdobje. Če bi hmeljar svojih obveznosti ne izpolnil, bi bil dolžan poravnati nastalo škodo. Podobno bi veljalo za tistega hmeljarja, ki pri zaščiti ni upošteval navodil Inštituta za hmeljarstvo, njegove naloge pa so obširno opredeljene v naslednjem členu osnutka. Le-ta se med drugim zavezuje, da bo vsako leto izbiral in določal kemične pripravke, ki bodo ustrezali zahtevam tržišča. Hmeljar, ki opravlja varstvo hmelja sam, pa bi moral ob prodaji predložiti certifikat inštituta, ki bi ga sam plačal. Obveznosti zadrug in hmeljarja so v osnutku skopo opredeljene, saj naj bi za ta odnos še vedno veljala letna pogodba.

Pripomb na osnutek tripartitne pogodbe kmetje niso dajali, spregovorili pa so o stvareh, ki jih že leta težijo. Slišati je bilo, da so dobili letos za hmelj manj kot pet nemških mark, in za takšen denar ga v bodoče ne bodo več pridelovali. In zakaj se trgovec boji, da bo ob hmelj, če nudi najboljše pogoje? Letos pa je kmet dobil za kilogram hmelja komaj 4,5 kilograma belega kruha, poleg tega je moral nabaviti mineralna gnojila, plačati zaščito in ga obdelovati.

Računovodkinja zadrug je dodala še, da je bilo do konca januarja zelo malo prilivov, veliko

manj kot preteklega leta, in še tega so dobili plačanega komaj po 5,7 marke. Zatorej ne pričakuje, da bo ostali hmelj plačan po obljubljeni ceni 7 mark. Ob tem je direktor Exporta pojasnil, da je bil letnik 1989 prodan že pred leti, ko je bila drugačna cena na

svetovnem tržišču, in da omenjena cena velja za vnaprej. Razčistevanja, kdo ima in kdo nima prav, je bilo s tem konec, hmeljarji pa so se po štiriurni seji razšli, verjetno še z dodatnim nezaupanjem.

— mn

Drobiz

Na tržišču uvoženi siri in jogurti

V mlekarni Celeia so se odločili popestriti ponudbo še s specialnimi uvoženimi siri. To so siri iz kravjega, ovčjega in kozjega mleka. Za začetek je na policah trgovin možno najti kar štirinajst različnih vrst sirov, uvoženih iz Avstrije. Ponudbo so popestrili še s paletto topljenih sirov in sadnih jogurtov, ki jih proizvajajo v kooperaciji z avstrijskim partnerjem. Ponujajo 12 vrst topljenih sirov in 5 vrst sadnih jogurtov. Vsi topljeni siri so proizvedeni iz ementalskega sira, imajo blag okus, ki pa je obogaten še z dodatki šunke, masla, zelišč, paprike in kumine.

V Petrovčah drugi Jožefov sejem

Na Jožefovo, torej 19. marca, bo v Petrovčah že drugo leto zapovrstvo Jožefov sejem. Organizator TZO Petrovče obljublja kopico zanimivosti, zaradi katerih bo sejem vreden udeležbe. Zamisel, da bi na tem sejmu prodajali vse, kar kmetje pridelajo in izdelajo doma, se je že lani potrdila kot dobra. Zato bo izbira teh specialitet, kot so izvirna domača peciva, kruh, potice, suhe klobase in mesa, še večja. Zato se tamkajšnji aktiv kmečkih žena še posebej pripravljajo. Možna pa bo kupiti tudi kmetijska orodja in stroje. Licitacija rabljene kmetijske mehanizacije se bo začela ob 10. uri, otvoritev sejma pa bo uro prej. TZO Petrovče vabi vse, ki bi še želeli sodelovati na sejmu, da se prijavi tudi na telefon: 776-811.

Sovlaganje kapitala v zasebna podjetja

V Hmezad Export-importu bodo zasebnim podjetjem ponudili sovlaganje kapitala v njihove firme. S tem si želijo pridobiti pravico, da bodo zanje opravljali zunanjetrgovinske posle, vložen kapital pa ne bo pomenil participacije na dobičku. Poleg tega pa jim nudijo koriščenje zunajtrgovinske mreže v Zvezni republiki Nemčiji, Franciji in Avstriji.

Kmetijski priključki zopet zanimivi za domačega kupca

Še v decembru so v Strojni Žalec plačali toliko revalorizacijskih obresti, kot je znašala celotna realizacija za ta mesec. V takšnih razmerah je bilo nemogoče govoriti o gospodarjenju, saj v končni fazi izdelkov niti ni bilo mogoče prodati. Končni uporabnik — kmet si je ob nizkih cenah svojih pridelkov težko omissil priključek, ki ga izdelujejo v Strojni. Letos so v tem podjetju že znižali cene svojih proizvodov za 15 odstotkov, realnejša

nih gnojil. Prodajo svojih izdelkov bodo razširili na vse države evropske skupnosti, veliko si letos obetajo še od prodaje sadilnikov in izkopalnikov krompirja v Francijo. In kakšni bodo finančni rezultati od teh poslov?

»Z doseženimi cenami na teh tržiščih dosegamo minimalno akumulacijo oziroma so približno enake kot na domačem tržišču. Srečujemo se z izredno konkurenco predvsem madžarskih proizvajalcev. Ocenjujem, da tečaj dinarja ni realen, na drugi strani pa nas še vedno omejujejo dokaj togi zunanjetrgovinski predpisi,« razlaga Robič.

Za hmeljarski program — izdelavo obiralnega stroja — imajo doslej le eno naročilo. V planu imajo namreč le obiralni stroj in sušilno linijo za v Ptuj. Te stroje delajo samo po naročilu, teh pa je zelo malo, saj se kmetje raje odločajo za nakup rabljenih obiralnih strojev iz Nemčije.

V prvih mesecih bodo razreševali reorganizacijske tegobe. V Strojni Žalec sta do konca lanskega leta poslovala dva tozda: Grames in Proizvodnja kmetijske mehanizacije. V prvi fazi so se organizirali v dve podjetji in razdelili delavce skupnih služb. Z enkrat oboji delajo še v starih prostorih, v prihodnje pa bodo v Strojni morali zagotoviti prostore za te delavce.

Dlje od formalnih vidikov podjetniške preobrazbe pa ne bo mogoče vse dotle, dokler ne bo za dalj časa jasno, kaj, koliko in kakšne podatke bo družba zahtevala. »Sedaj se rado kaže na podjetniško režijo, toda če pogledamo, vidimo, da imajo ti ljudje veliko dela z administracijo, ki je predpisana. Ko bomo lahko rekli, »da potrebujemo samo te in te podatke«, bomo lahko ugotovili, koliko ljudi je za to potrebno. Sedaj pa se zakoni še vedno menjavajo in bilanca za leto 1989 naj bi bila narejena šele 20. marca, torej takrat, ko bo prvi kvartal že za nami. Naslednja težava so zamrznjene plače, saj naši delavci niso več pripravljeni razumeti, da za več dela ne moremo povečati nizkih plač,« je povedal Tone Robič.

—mn

Tone Robič

cena denarja in možnost prodaje na kredit pa so razlog za napoved boljših časov.

»Vprašanje je le, kako bomo pokrili težave financiranja iz preteklega leta, po moje bi bilo najbolj pravično, če bi družba te terjatve »zamrznil« ali odpisala. Denar se je pretakal iz gospodarstva v druge dejavnosti,« meni Tone Robič, direktor Strojne Žalec. Proizvodni program je zopet zanimiv za domačega potrošnika, tako da letos ne pričakujejo večjih težav pri prodaji. Letos pa so začeli z izvozom 200 mulčerjev v Avstrijo.

Po besedah Toneta Robiča si od tega sodelovanja veliko obetajo, saj naj bi celoletni izvoz predstavljali štirideset odstotkov proizvodnje mulčerjev. V prihodnjih mesecih bodo na to tržišče prodajali še trosilnike mineral-

HRANILNO KREDITNA SLUŽBA
KMETUSTVA IN GOZDARSTVA
ŽALEC o. sub. o.

Stanovanjsko kreditiranje

Vse interesente, ki nameravajo v letu 1990 graditi ali adaptirati stanovanja, obveščamo, da bomo letos odobravalni kredite za:

- adaptacijo ali dozidavo prezidavo stanovanja ali stanovanjske hiše;
- gradnjo stanovanja ali stanovanjske hiše;
- nakup stanovanja ali stanovanjske hiše;
- plačilo lastne udeležbe ob dodelitvi družbenega stanovanja;

- plačilo odškodnine za pridobitev stavbnega zemljišča za gradnjo od pooblaščenice organizacije;

- plačilo komunalno opremljenega stavbnega zemljišča ter skupne komunalne naprave (vodovod, telefonski priključek);

- Obseg sredstev za te namene bo sprejet na našem zboru konec tega meseca. Kdor namerava vložiti vlogo za najetje kredita pri naši Hranilno-kreditni službi v Žalcu, naj si prične urejati zahtevano dokumentacijo in jo z vlogo predložiti našim poslovnim enotam, ki so tudi seznanjene, kakšna dokumentacija se zahteva.

Hranilno-kreditna služba Žalec

Uvoz rabljene kmetijske mehanizacije

Uvoz rabljene kmetijske mehanizacije bo poslej mogoč tudi s pomočjo Hmezadove firme Export-import v Mainburgu. Prostori so v skladiščno-predelovalnem kompleksu firme Barth, z naslovom: Freisinger Strasse 9, Meinburg, telefon: 08751 4582,2730. Informacije lahko dobite tudi pri Bibijani Rezar v Hmezad Export-importu.

Izvoz — nova dejavnost Agrine

Ob reorganizaciji je podjetje Agrina Žalec preimenovala tozde v strateško poslovne enote, ki jih je pet. To so Veleprodaja, Maloprodaja, Skladišče in transport, Sadeks in Mega. Novo organizacijo so zastavili s šestimi sektorji: trženje in razvoj, finančni organizacija in informatika, ekonomika, sektor za pravne, kadrovske in splošne zadeve in sektor izvoza. Novost reorganizacije Agrine je izvoz, za katerega doslej niso bili registrirani. Podjetje bo tako vodilo enajst direktorjev in glavnih direktor.

O nadaljnji usodi aktiva Hmezadovih upokojencev, ki je bil ustanovljen pred sedmimi leti, so spregovorili člani izvršilnega odbora na januarski seji. Poglavitno vprašanje, tako kot povsod drugod, je financiranje delovanja aktiva. Doslej se je financiralo v skupnih službah Hmezada, v Poslovnem sistemu pa takšni stroški niso predvideni. Zato so sklenili, da bodo članicam poslali pogodbo o financiranju in le-te naj bi prevzele financiranje administrativnega poslovanja pavšalno, po številu članov v aktivu pa naj bi prispevale za prevozne stroške na izletih.

HIGIENIČNI NASTILJ JE ŽE V PRODAJI

V trgovini kmetijske preskrbe v Sempetru že prodajajo dodatek k stelji, ki ga pridobivajo v delovni enoti Gramesa, Montana v Zaloški Gorici. Gre za montanit 2000, ki je povsem naravna vulkanska kamenina, bogata z zeoliti, obenem pa ima veliko sposobnost ionske izmenjave in absorpcije. Z njim je možno reševati številne ekološke probleme, ki nastajajo na farmah, saj montanit vpija znatne količine amonijaka. Zato se zmanjšuje smrad na farmi in njeni okolici, s tem pa se boljša mikroklima v hlevu, kar prav gotovo vpliva na zdravstveno stanje živali. Z dodajanjem montanita 2000 se gnojnica obogati s številnimi hranljivimi snovmi, predvsem z dušikom, in deluje kot počasni sproščujoče naravno gnojilo, iz katerega se bo sproščalo le toliko hranilnih snovi, kot jih rastline potrebujejo za zdravo rast.

Ta material že dva meseca uporabljajo na eni največjih jugoslovanskih svinjskih farm v okviru mesno-predelovalne industrije Sljeme pri Zagrebu. Na tej farmi letno vzredijo 700.000

prašičev in pri tej koncentraciji živali so še kako prisiljeni reševati ekološki problem. Rezultati uporabe so že opazni, zmanjšalo pa se je tudi število črevesnih obolenj. V prihodnje bodo začeli montanit 2000 dodajati tudi v gnojnico, kar je nujno za ekološko sanacijo.

Istemu partnerju pa bo Grames dobavljal še drugo rudnino — montanit 300, ki pa ga bodo dodajali krmilom. Gre za mešalnico, ki letno pripravi 100.000 ton krmil, ki jim bodo letos dodajali dva odstotka montanita. Stimulira prebavo, dalj časa zadržuje hrano v prebavnem traktu, veže škodljive pline, s tem pa se bistveno zmanjšajo škodljive vonjave. Poleg tega se živali pravilno redijo oziroma pri manjši energetski vrednosti pridobivajo na teži mesa na račun maščob. V tujini ga uporabljajo kot dodatke pri rejji svinj (več mesa in manj tolšče), perutnine (hitrejša rast, boljša kakovost perja, večja trdnost jajčne lupine) in prežvekovalcev (manjša umrljivost sesne teletine).

IP

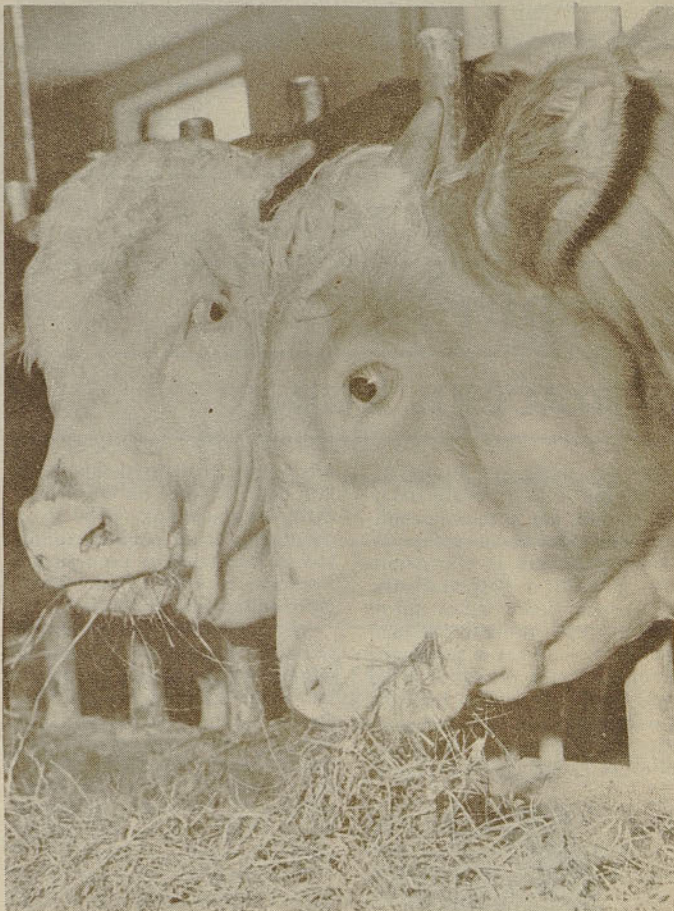

Foto: Ljubo Korber

Večje količine montanita 2000 je možno naročiti neposredno pri proizvajalcu oziroma delovni enoti Gramesa — Montani. Pokličite jih na telefon: (063) 711-211. Priporočajo, da v prašičereji na kubični meter stelje dodate 3 kilograme montanita 2000, v piščancereji pa dva kilograma. Potrebno ga je natrositi po površini že pripravljene stelje.

Obrtna zadruga Hram

Po novem večje koristi in odgovornost

V obrtni zadrugi Šmarskega Hrama že razmišljajo o novi obliki povezav z obrtniki. Tudi zanje namreč velja zakon o zadrugah in

le-ta naj bi izpopolnil poslovanje predvsem s tesnejšimi povezavami oziroma lastništvom v zadrugi. Sedanje obrtne zadruge pa so predvsem administrativno tehnični servis, ki se je potrdil kot dober. Tako trdi vodja obrtne zadruge Vlado Gobec.

Pobude za novo obliko zadrugi so dajali obrtniki menda že pred izidom zakona, kakšna naj bi bila torej nova organiziranost?

Gobec: O tem smo se pogovarjali na našem skupnem sestanku že lani. Obrtna zadruga naj bi bila družba z omejeno odgovornostjo, v katero bi vsak obrtnik vložil del denarja. Odločitev bo za vsakega obrtnika prostovoljna in poprečni vložek bo približno 2000 nemških mark oziroma ustrežna dinarska protivrednost.

Ali se obrtniki ne bodo rajše odločali za ustanovitev podjetij?

Zakonodajca to sicer dopušča, vendar mislim, da je za obrtnika

veliko bolje, če vlaga denar v drugo. Le — ta mu navsezadnje zagotavlja repromaterial, pridobiva večja dela in ne nazadnje ureja vso potrebno evidenco. Poleg tega mislim, da je vložek v zadrugo profitno bolj zanimiv kot hranilne vloge. Vsak, ki se bo za to odločil, pa bo moral biti prepričan, da bo imel koristi od tega. Članske deleže bomo prispevali tudi zaposleni. Zadruga si bo s tem med drugim zagotovila tudi večjo varnost kapitala, saj bo odgovornost obojestranska.

Mar sedaj ni tako?

Dokler stvari normalno potekajo, je vse v redu. Kadar pride do zapletov, nosi vso odgovornost obrtna zadruga. Navedel bom zgovoren primer. V zadrugi so najbolj zanimivi programi uslug, storitev in zaključnih del v gradbeništvu. Pri večini teh del dajejo investitorji avanse. S tem

se zadruga izogne vezavi svojega denarja. Vendar morajo biti za takšna dela obrtniki, ki znajo in pošteno delajo. V nasprotnem primeru je zaplete težko reševati. Vendar na srečo tega ni veliko in obrtniki so bili doslej zainteresirani za članstvo v obrtni zadrugi. Investitorji v večini dajejo delo organizacijam in obrtnikom težko dobi izvajalska dela na večjih objektih.

Ste se v petih letih obstoja obrtne zadruge specializirali za določen program in kako imate organizirano prodajo?

Sedanji člani, devetdeset jih je, so obrtniki z najrazličnejšimi izdelki — od storitev v gradbeništvu do papirne galanterije. Za prodajo je vsak zase najbolj zainteresiran in zato nimamo potniške mreže in je po vsej verjetnosti tudi ne bomo imeli.

MN

Gospodinjki teden v prodajnem centru Levec

Od 12. do 26. februarja poteka v prodajnem centru Name v Levcu gospodinjki teden. Nudijo do 20-odstotni popust pri nakupu brisač, prtov, posteljnega perila in malih gospodinjstvenih aparatov. Pod ugodnimi pogoji je možno kupiti tudi mikrovalovne pečice in pomivalne stroje firme Bosh.

V tem obdobju pa je v Trgovškem podjetju Nama sezonski popust zimске športne konfekcije v Levcu in Žalcu.

Vlado Gobec

Za laika je morda težko sprejemljivo, da tudi v pridelavi krompirja ne bomo mogli v korak z razvitimi brez učinkovite uporabe novih tehnologij. Podobno kot na drugih področjih zaostajamo predvsem pri prenosu znanja v pridelavo za trg. Imamo pa proizvodno raziskovalni center, ki deluje v sklopu Kmetijsko živilskega kombinata v Senčurju pri Kranju. Po opremljenosti se lahko primerja z najboljšimi ustanovami te vrste v Evropi in je resnično lahko v ponos gorenjskemu gospodarstvu. Dr. Miloš Kus, ki si je od vsega začetka prizadeval za razvoj centra, ima tudi mednarodni ugled.

Krompir je pri nas ena najpomembnejših poljščin, saj je po pridelovalnih površinah v Jugoslaviji na petem mestu, sadimo ga na 280 do 300.00 hektarjih, kot prehransko blago pa je takoj za pšenico in koruzo. Glede poprečnih hektarskih pridelkov smo blizu poprečju afriške celine, to je od 8 do 8 ton na hektar. Nizozemsko poprečje je na primer 40 ton na hektar. To poprečje je za nas že zaradi podnebnih razmer nedosegljivo, za zdaj bi se bilo treba približati sredozemskim državam. Glede razmer za pridelavo krompirja je za nas zelo primerljiva Španija s poprečjem 16 do 17 ton na hektar. Grči-

ja in Bolgarija sta nas že zdavnaj prehiteli. V primerjavi z evropskimi državami smo čisto na dnu.

Nekakovostno seme

Glavni vzrok za takšno zaostajanje je nekakovostno seme, okuženo z različnimi boleznimi, ki se prenašajo iz leta v leto in nenehno zmanjšujejo pridelok. Kakovostnega potrjenega semena uporabljamo zelo malo, verjetno najmanj v Evropi. Z njim zasadi- mo le 3 do 4 odstotke površin, ki jih namenjamo krompirju, na 96 odstotkih površin pa sadimo slabo seme. V evropskih državah z visokimi hektarskimi pridelki za-

sadijo na primer 16 do 70 odstotkov površin s kakovostnim semenom. Kot navaja dr. Miloš Kus, se kmetje zavedajo prednosti dobrega semena, kupujejo pa ga le redki. Pri nas prideluje krompir veliko kmetov, ki so zaposleni v industriji, in zadovoljni so, če pridelajo krompir zase in za sorodnike.

V centru za semenski krompir si predvsem želijo, da bi v bodoče sadili vsaj na desetih odstotkih površin potrjen semenski krompir.

Pridelava semenskega krompirja se zaradi različnih razlogov v zadnjih letih zmanjšuje. Kmetijske zadruga oziroma kmetje pridelavo opuščajo zaradi precej strogo določenih pogojev in standardov. Še bolj so za to kriva draga posojila. Zadruga namreč nimajo denarja ob pravem času, kmetje pa seveda ne morejo čakati na denar do pomladi. Tako je pretrgana povezava med kmeti in zadrugo, ta povezava pa je hkrati edina osnova za uspešno pridelavo. Pridelava, ki je po uradnim strokovnim nadzorom, se zmanjšuje, narašča pa tako imenovano sivo semenarjenje, z njim pa tudi sivi trg semenskega krompirja.

Po drugi svetovni vojni Jugoslavija skorajda ni zaostajala v tehnologiji pridelave krompirja. Po besedah dr. Miloša Kusa so naši strokovnjaki hodili na specializacijo v bolj razvite države, predvsem na Češko, Dansko in Nizozemsko. Hkrati pa smo vlagali precejšnjo sredstva v zlahčenje novih sort in semenarstvo. Kmetijski inštitut je imel svoje selekcijske postaje za zlahčenje krompirja na Češeniku pri Domžalah, v Radljah na Koroškem in v Poljanah nad Škofjo Loko. Poleg Kmetijskega inštituta so za to, da se kontinuiteta raziskav in pridelovanja semenskega krompirja ni pretrgala, skrbele tudi okrajne zadrugne zveze in Semnarna Ljubljana. V šestdesetih letih pa so začeli razvojni programi teh ustanov zastajati in so se razmere pri pridelovalcih semenskega krompirja — kmetih kooperantih močno poslabšale. V razvitih državah so v tem času doživljali na tem področju skoraj neverjeten razvoj, tako da se je prepad z leti samo večal.

Razmere se po zaslugi raziskovalnega centra izboljšujejo, predvsem na strokovnem in razisko-

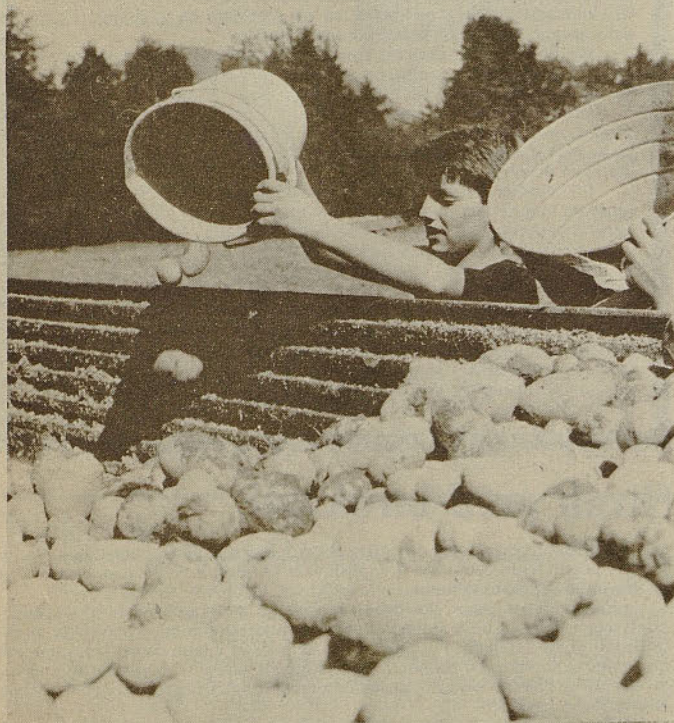
valnem področju ter pri pridelavi osnovnega semena. To pa ne velja za semenarstvo krompirja in pridelavo komercialnega semena.

Vsa leta je bil poglavitni cilj pridelava osnovnega semena. Celo desetletje, od leta 1978, so pridelali vsako leto po 350 ton in več elite tujih sort, s čimer so pokrili večji del potreb po osnovnem semenu pri nas najbolj razširjenih sort in močno zmanjšali uvoz. Leta 1979 se je pridelana količina elite zmanjšala skoraj za 15 krat in nobeno leto ni več preseгла 100 ton. Takšno drastično spremembo je povzročilo predvsem slabše zdravstveno stanje krompirjevih nasadov in delno tudi manjše povpraševanje po sortah, ki so jih že pridelovali. Že leta 1981 so ocenili, da metode pridelovanja v naših ekoloških razmerah niso več učinkovite. Znašli so se v podobnih težavah kot nekaj let prej Francozi, Nizozemci in Škoti. Rešitev so iskali v postopku s hitrim razmnoževanjem, pri katerem v začetni fazi razmnožujejo krompir s stebli, ne več z gomolji. Proces pridelovanja od začetnega tkiva do elite se po tem postopku skrajša s šestih let na tri, črni čemer ves postopek prvo leto poteka v laboratoriju, tako da je krompir izpostavljen nenadzorovanim dejavnikom samo dve leti. Možnost za okužbo se tako močno zmanjša. Laboratorijsko so postopek osvojili že leta 1985 in dve leti kasneje so v Senčurju začeli množično vzgojo brezvirusnih gomoljev. Letos so pridelali 60 ton elite, ki bo prva v Jugoslaviji pridelana po shemi hitrega razmnoževanja.

Znanje o hitrem razmnoževanju je uporabno pri vseh kulturah, ki se razmnožujejo z nepravim semenom, predvsem v cvetličarstvu, sadjarstvu in gozdarstvu. Seveda pa je vsaka kultura specifična in zahteva posebne raziskave in poskuse. Za to pa so potrebna vlaganja, vendar nihče ni pripravljen nanje, čeprav bi se gotovo splačala. Kot pove dr. Miloš Kus so v centru že razmišljali, da bi začeli pridelovati brezvirusne sadike jagod, za kar bi uporabili sedanje zmogljivosti, ki so sezonsko neizkoriščene.

Damjana Pintar
Povzeto po: RR

Nič več ne velja,
da... ima neumen
kmet debel
krompir

Iz kakovostnega semena bo tudi dober pridelok. Po drugi svetovni vojni Jugoslavija skorajda ni zaostajala v tehnologiji pridelave krompirja, v šestdesetih letih pa smo začeli s svojimi razvojnimi programi zaostajati...

V Grižah nov odpiralni čas

Obveščamo cenjene stranke, da DO Hmezad KZ Savinjska dolina, TZO Gotovlje spreminja čas poslovanja svojega skladišča v Grižah. Od 1. februarja je skladišče odprto vsak delovni dan, razen ob sredah, od 8. do 15. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

Se priporočamo!

Hmezad KZ Savinjska dolina,
TZO Gotovlje

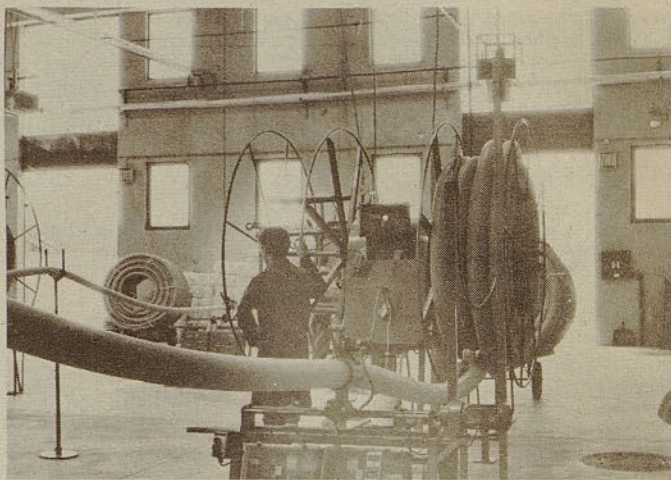
Ekološko čistejša proizvodnja drenažnih cevi

Na obratu Ložnica pri Žalcu izdeluje Minerva Zabukovica drenažne cevi in ustrezne spojne elemente. Letno proizvedemo približno 1300 ton cevi za te potrebe drenažna kmetijskih površin. Kot osnovno surovino za izdelavo uporabljamo polivinilklorid, kredo in v manjši meri druge dodatke. Ti dodatki-aditivi so bistveni za mehanske lastnosti cevi, obstojnost, barvo in pogoje izdelave.

Vse te surovine se po določeni recepturi zmešajo v mešalnici. Vse surovine so v prašnatem stanju z večjo ali manjšo velikostjo delcev. Za zaposlene je posebno

nevaren droben prah, ki lahko prodre v telo predvsem z vdihavanjem. Zato je na teh delovnih mestih predpisan poseben higienski režim in predvidena takšna uporaba zaščitnih sredstev, ki ob pravilni uporabi preprečuje nevarnosti. Kljub vsem ukrepom moremo nenehno skrbeti, da z uporabo manj nevarnih snovi in bolj varnih tehnoloških postopkov zmanjšamo še tako majhno verjetnost zdravstvenih okvar.

Tako smo uvedli v proizvodnjo nov tip aditiva, ki ima to lastnost, da so delci večji (okoli 100 mikronov). Tako je praktično preprečeno prašenje teh, v naši

Proizvodnja drenažnih cevi na Ložnici.

proizvodnji najnevarnejših dodatkov. Obenem smo spremenili recepturo mešanice, tako da sedaj uporabljamo znatno manjši del aditivov. Vsi ti aditivi so iz uvoza, ker domača industrija ne izdeluje teh surovin z ustrezno

kvaliteto. Tako zmanjšanje uporabe predstavlja čisti dohodek podjetja. Ocenjujemo, da bi pri letni proizvodnji po zdajšnjih ocenah prihranili okoli 45 milijonov din.

Boris Cimerman, ing. str.

Ribogojnica

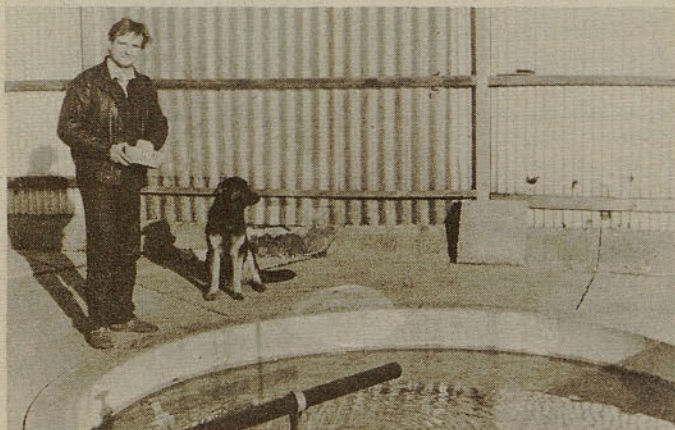
Vzgoja rib je odvisna od kakovosti vode

V Ribogojnici, enoti Kmetijstva Žalec, obvladajo celotno vzgojo rib, od ikre do konzuma. Letno vzgojijo okoli 40 ton rib — postrvi — za široko prodajo in s tem v celoti zadovoljijo potrebe celjskega področja.

Vzgajajo in prodajajo pa tudi krape, ki jih gojijo na Žovneškem jezeru, in ribniku v Vrbju. Po besedah Andreja Kučerja je pri vsej vzgoji najbolj zahtevna vzgoja ribjih mladice, kjer potrebuje poleg znanja še dobre klimatske razmere. Voda je čedalje bolj onesnažena, še zlasti v poletnih mesecih pada njena gladina, zato so prizadevanja za ohranitev proizvodnje toliko večja.

»Če je malo vode in če je topla, rib ne moremo krmiti. V takšnih primerih je v vodi manj kisika,« je povedal. Zato večjih povečanj v prireji rib niti ni mogoče pričakovati.

Vse postrvi, ki jih vzgojijo prodajo brez večjih težav, okoli petsto kilogramov letno pa jih dimijo. Naročniki za to ribjo specialiteto so predvsem hoteli in zasebni gostinci, medtem ko se maloprodajni trg ni obnesel. »Poskušali smo oskrbovati predvsem večje centre, ker pa je bila prodaja slaba, dimimo samo po naročilu.«

Andrej Kučer pri krmljenju ribjega zaroda.

Manj kot polovica del za Hmezadove članice

Aprila bo pet let, odkar je bivši investicijski oddelek v Hmezadu postal samostojna delovna organizacija oziroma podjetje. Torej ravno v času, ko je bilo denarja za naložbe vse manj in tako manj dela tudi za novo organizacijo skupnega pomena. Bilo ga je premalo tudi zato, ker od Hmezadovih članic niso dobili dela, čeprav ga je bilo, a so ga te dajale drugam. Kot je povedal dr. Boris Skalin s z deli v Hmezadu zaposlili komajda štirideset odstotkov, za vse preostalo pa so si morali najti delo drugje. So nemara vzrok predrage storitve?

Dr. Boris Skalin, direktor Hmezadovega Inženiringa, in njegov pomočnik Polde Skafar, trdita, da niti ne dobijo možnosti, da bi dali ponudbo, tako da se o cenah niti ne morejo pogovarjati.

Drug problem je vse manj investicij v družbenem in zasebnem sektorju. Lani skorajda ni bilo kmečkih investicij, zaradi pederagega kapitala. Še največ del so pridobili za melioracije, ki pa se financirajo iz nepovratnega denarja.

Po besedah Borisa Skalina ni gospodarstva brez investicij in zato rešje se bo tudi na tem področju obrnilo na bolje. Letos bodo po vsej verjetnosti veliko boljši pogoji, kot so bili v preteklih letih, pravi. Z novo registracijo so v Inženiringu razširili spisek dejavnosti, ki jih znajo in so jih sposobni opravljati. »Predpisi nam določajo samo tisto, česar se ne sme in zato bomo tudi z drugimi deli pridobivali dohodek. Ena od teh je tudi oddelek za posredovanje oziroma Konzorcij za Malto, ki v sklopu Inženiringa posluje od prvega januarja. Kot trdita vodji, bodo v letošnjem letu nadaljevali z vsemi deli, ki so jih opravljali doslej, to je z izdelavo urbanistične in tehnične dokumentacije, prostorsko-ureditvenimi načrti in nadzorom pri gradnji investicij. Čeprav si želijo večino dela v Hmezadu, bodo storitve prodajali tudi drugam.

Strah pred birokrati

Kmetijsko proizvajalna poslovna zveza v Žalcu je bila ustanovljena 31. 12. 1956. V prvem letu poslovanja je zaposlovala 18 ljudi. V poslovnem poročilu za to leto pa je zapisano takole:

»Eno je danes jasno. Poslovna zveza se bo morala čuvati birokratizacije, predvsem v tem, da bo v stalnem kontaktu z neposrednimi proizvajalci in združnimi organizacijami. Poslanstvo Zveze je zlasti v tem, da bo z navajanjem proizvajalca na uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov ob upoštevanju navodil strokovne kmetijske službe postala v pravem smislu organizator proizvodnje in kmetijstva nasploh.

Ob sodelovanju z višjimi združnimi forumi, sveti za kmetijstvo občin ter političnimi organizacijami na terenu, je podana prilična garancija, da ne bo Poslovna zveza krenila po napačni poti.

Pokazalo se je, da ima zveza hvaležno področje dela, ki ga bo mogoče s treznim organiziranim delom uspešno reševati. V tem pa je tudi opravičilo za obstoj te nove združne gospodarske organizacije.«

Pa naj še kdo reče, da se zgodovina ne ponavlja!

Poslovni odbor je bil enoten:

Povečati je treba stopnjo samofinanciranja članic

O ciljih finančne politike za letos so se razgledi delegati na prvi seji poslovnega odbora Interne banke konec januarja. Odločili pa so se za sprejem osnutka, ki ga bodo dopolnjenega potrdili na prihodnji seji. Kot se za prvo sejo spodobi, so izvolili predsednika poslovnega odbora, podporo so dali Andreju Čulku, podpredsedniku Marto Vogrinc in članu odbora. Na dnevnem redu pa je bil še predlog plana za letos, obrestne mere in imenovanje komisije za spreminjanje le-teh, sklepanje o najemanju dolgoročnih kreditov in pokrivanje izgub po zaključnem računu. Delegati pa so poleg tega razpravljali še o vlogi posloводства sozda Hmezad, ki je v bistvu s kreditom poskušalo zagotoviti osebne dohodke delavcev.

V predlogu finančne politike je direktor Interne banke Miha Goličnik poudaril, da je potrebno še povečati stopnjo samofinanciranja članic. »Ker interna banka ni samopostrežna brez vsake meje,« je treba določiti kriterije za poslovanje z obratnimi sredstvi. Razlogov za to je več. V preteklem letu so nekatere ustanoviteljice zašle v hude likvidnostne težave, tako da so bile občasno plačilno nesposobne in temu je seveda sledila blokada žiro računa na SDK. V prihodnje bo Interna banka spremljala likvidnost vsake ustanoviteljice, vendar samo do tako imenovane zgornje meje zadolženosti. Le-to bodo določali na osnovi mesečne prodajne realizacije, ki jo bodo ugotavljali na osnovi plačane realizacije. Interna banka bo po dogovoru na svetu direktorjev prevzela izdelavo investicijskih programov, za kar se je tehnično usposobila. Zato bo imela odlo-

čilno besedo pri načrtovanju in izvedbi finančne konstrukcije za predračunsko vrednost vseh naložb.

Financiranje naložb naj bi bilo možno tudi z delnicami in obveznicami. V začetni fazi naj bi 20 odstotkov ustanoviteljic pridobiti renome za takšen način financiranja naložbe.

Politika obrestnih mer bo po-

poslovnih bank letos povečala za 16 krat, oziroma zaračunava banka 2-odstotno provizijo varčevalcu in še enkrat HKS. Poleg tega imajo za drugo polovico leta že napovedano razveljavitev medbančnega sporazuma.

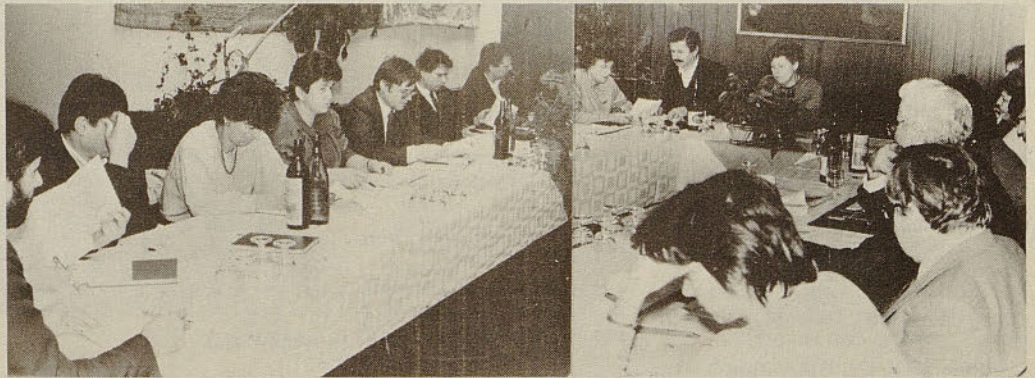
Lahko rečemo, da je bilo razpravljalcev na predlagani osnutek finančne politike toliko kot je članov poslovnega odbora Interne banke. Med drugim so povedali:

Polde Škafar, pomočnik direktorja Hmezadovega Inženiringa: »Na kakšen način je Interna banka prevzela izdelavo programov za naložbe, ko imamo za to Inženiring. Poleg tega se takšen oddelek ukinja na sozdu, ustanavlja pa se v drugi instituciji.«

Nada Četina, Interna banka: »Želimo ugotavljati ekonomsko

412 milijonov dinarjev za izplačilo decembrskih in januarskih osebnih dohodkov. Podpredsednik Dane Rinc je razložil težave v delovni skupnosti, saj sozda na eni strani še ni prenehal, poslovni sistem pa še ni registriran, da bi lahko izdali kakršnekoli odločbe. Kljub temu intenzivno delamo, da bi čimprej rešili tehnološke viške in po sporazumih sta te ljudi prevzela Inženiring in Kmetijstvo Žalec. Sposojen denar bi vrnil, ko bi od članic izterjali nepopravne obveznosti iz svobodne menjave dela.

Člani poslovnega odbora so skoraj soglasno ugotovili, da nimajo pooblastil za takšno odločanje. Poleg tega je takšna rešitev nepoštena do članic, ki so obveznosti dokaj redno plačevale. Slavko Mežnar, pomočnik direk-

Skupna seja novega in starega poslovnega odbora Interne banke.

Skupno število glasov v poslovnem odboru Interne banke znaša 434. Osnova za en glas je najmanjši ustanovitveni kapital članice. Glasovalno pravico ima 19 članic in sicer takole: Kmetijstvo Žalec, 51 glasov, Hram Šmarje 27, Kmetijska zadruga Ilirska Bistrica 2, Kmetijska zadruga Drava Radlje 9, Sadjarstvo Mirošan 8, Kmetijska zadruga Savinjska dolina 66, Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica 14, Celjske mesnine 32, Celeja Arja vas 40, Export-import 27, Strojna Žalec 23, Tajfun 1, Golding Žalec 5, Agrina Žalec 34, Poslovni sistem Hmezad 86, Inženiring 3, Hranilno kreditna služba 4 in Nama Žalec 4 glasove.

dobna kot v preteklem letu in se bo prilagajala bančnim obrestnim meram.

Aktivno obrestno politiko bo izvajala tudi Hranilno-kreditna služba, ki bo s tem dosegla neodvisnost članic od bančnega kapitala. To bodo dosegli z odpiranjem poslovnih enot in ponudili možnost varčevanja tudi ostalim občanom, ne samo zaposlenim v članicah HKS in kooperantom.

Po besedah direktorja HKS bo to potrebno, ker se je provizija

upravičenost naložbe, celotne programe bomo delali za manjše investicije.« Andrej Čulk: »Trebno je doreči prioritete ciljev in to naj bi bilo samofinanciranje proizvodnj.«

»Šele v naslednji fazi naj bi bil cilj finančne politike poslovna banka, katere cilj pa je samo profit. V tem primeru bi bilo potrebno tudi na novo zastaviti finančno politiko. Razmišljanja o poslovnih banki pa so v tem trenutku prezgodnja,« je menil Slavko Mežnar.

NE ZA SKUPNE SLUŽBE SOZDA

Poslovni odbor je obravnaval tudi osnutek plana za letošnje leto, v katerem je Interna banka predlagala delitev dohodka pred zaključnim računom. Ta denar naj bi vrnil članicam, razen če se bodo odločili za financiranje osebnih dohodkov skupnih služb Hmezada. Posloводство je namreč naslovilo vlogo na Poslovni odbor, naj jim po deležih odobri

torja Interne banke, pa je menil: »Moti me, da tukaj govorimo o predlogu delovne skupnosti in ne o delu interne banke. Če pogledamo rezultat, lahko potrdimo, da je uspešno. Sem proti predlogu. Sprejeli smo predlog, da delovna skupnost ne sme biti v minusu in tudi če se bosta odločili za predlog, bo delovna skupnost še vedno blokirana, saj je to manj kot polovica denarja. Pravna pot je izterjava in če so zadeve čiste, je ta denar treba tudi iztožiti.«

Andrej Čulk je predlagal, da največjega dolžnika Celjske mesnine obvestijo o odgovornosti do ljudi na delovni skupnosti. »Predlagam, da pokličemo sredstva javnega obveščanja in povečamo, zakaj ljudje niso dobili plač,« je poudaril. Podpore njegov predlog ni doživel, Miha Goličnik pa je povedal, da bodo plače za januar obračunavali ločeno za skupne službe in ostale članice Hmezada. Zato so problem skupnih služb odložili, o njem pa so se pogovorili v vsaki članici posebej.

Rekli so:

Martin Korže, direktor strateške poslovne enote Skladišče in transport: »Ob reorganizaciji smo se odločili, da bomo logistično dejavnost skoncentrirali z združitvijo transportne in skladiščne dejavnosti. Tako ima STT 120 zaposlenih. K takšni organizaciji nas je vodila zahteva, da se izboljša tok blaga. Na tržišču bodo ostali samo najboljši in zato si bomo prizadevali za čimbolj kakovostne storitve. Zastojev bo v takšni povezavi skladišča in transporta manj, sicer pa smo že v preteklem letu precej izboljšali organizacijo. To potrjuje, da je bil program sanacije pravilno zastavljen in že lani smo pozitivno poslovali. Za letos imamo še bolj ambiciozno zastavljen plan, to je okoli pet milijonov mark in vložili bomo vse napore, da ga bomo realizirali.«

Ali ste strasten ljubitelj cvetja? Potem je najmanj ena dežela na svetu, ki jo morate obiskati vsaj enkrat v življenju. Če ste poleg tega še poklicno zavezani cvetličarstvu, boste prav gotovo izkoristili prvo priložnost, da si ogledate Nizozemsko. Ena od tistih, ki so se od tam že vrnili, je Irena Vizjak.

Irena Vizjak je zaposlena v Vrtnarstvu Celje kot vodja proizvodnje v rastlinjakih. Če hoče biti uspešna v svojem delu, se mora med drugim udeleževati tudi vrtnarskih razstav. Na dveh takšnih — v Tullnu in Padovi — je reden obiskovalec. Toda na največji svetovni razstavi lončnic v Aalameru je bila prvič šele novembra lani.

»Imam prijatelje, ki vsako leto obiščejo Nizozemsko in ki se prav tako ukvarjajo z vrtnarstvom. Povabili so me, naj se jim pridružim, kar sem seveda takoj sprejela, saj je bila to že dolgo moja velika želja. Povedala sem o tem našemu direktorju in na delavskem svetu so me podprli, da sem dobila dnevnicu, s katero sem si plačala pot.

Ta vrtnarska razstava je vsako leto prvi teden v novembru. V tem času imajo večinoma vse vrtnarije v bližini odprta vrata za obiskovalce, ki jih poleg razstave zanimajo tudi rastlinjaki. Če le najdeš kakšno vzpetino, s katere se lahko ozreš navzdol, lahko vidiš samo steklo povsod naokoli, kajti teh rastlinjakov je res ogromno. Če med ogledom takega rastlinjaka srečaš dovolj vplivnega človeka, lahko kar tam skleneš posel za leto vnaprej.

Sicer pa vsa prodaja okrasnih rastlin poteka preko borz, ki jih je v tej deželi približno štirideset.

Od tod gre cvetje po celem svetu. Ko prvič stopiš v takšno borzo, samo gledaš in se čudiš. Organizacija je res vrhunska. Na borzi sem si ogledala tudi fotografije, ki prikazujejo tehnologijo gojenja lončnic skozi zgodovino. Tiste, ki so stare skoraj osemdeset

V deželi rastlinjakov in prijaznih ljudi

let, prikazujejo takšen način dela, kot ga pri nas uporabljamo zdaj.

Seveda je poleg tradicije in poslovnosti razlog njihove uspešnosti tudi ugodno podnebje, mile zime ne povzročajo težav s kurjavo v rastlinjakih, poletja pa niso prevročna.«

Verjetno se tudi njihova kultura cvetja razlikuje od naše?

»To je name prav tako naredilo velik vtis. Mislim, da imamo v Sloveniji še kar razvito kulturo cvetja. Glede na to, kakšna je trenutno situacija pri nas, mi še vedno dobro prodajamo cvetje in lončnice. Še vedno ostaja sloj ljudi, ki ima denar za cvetje, če je seveda dosežena zadovoljiva kvaliteta.

Vendar pa je v Holandiji uporaba cvetja tako vsakdanja, da je za nas to kar presenetljivo. Tam so značilne prtilične hiše, z dokaj velikimi okni. In na vseh teh ok-

nih, v mestih ali na podeželju, je polno cvetja, lončnic. Značilne so njihove majhne, a dekorativne zavese, ki okna samo obrobijo in ničesar ne skrivajo, torej ne tako kot pri nas. Veliko je cvetočih lončnic, ki uspevajo samo eno sezono. Vse te rastline so lepo negovane, klavnih rož tam ne vidiš. Veliko cvetja imajo v vazah. To sem opazila ne le v stanovanju, kjer smo prenočevali, ampak tudi v drugih hišah. Pač malo po balkansko smo si skušali ogledati čimveč. Na primer, v majhni dnevni sobi z jedilnico je bilo postavljenih osem vaz. Na dveh oknih so bile lončnice, nekaj lončnic je viselo. V bistvu je bilo celo okno ena sama izložba.

V nekaj vazah je bilo suho cvetje, v petih vazah pa so bili šopki krizantem — marjetk. Pri nas še ni v navadi, da bi kupovali cvetje

čevali, že ob sedmih zjutraj v vazah povsem sveže cvetje. So pa tam ženske več časa doma, kar sklepam po tem, da jih je veliko ob pol osmih zjutraj čistilo okna — svoje lepe izložbe.«

Verjetno tudi v cvetličarstvu obstajajo skrivni recepti, formule uspeha. So vam v Holandiji pokazali vse, kar vedo in znajo?

»No, verjetno so nekaj že shranili zase, vendar skrivajo veliko manj, kot smo mi predvidevali. Lahko omenim firmo Fides, to je svetovno znano med največjimi firmami za gojenje krizantem, za katero so nam rekli, da je to zelo skrivnostna vrtnarija, govorili so nam o računalnikih, v katerih so vsa imena proizvajalcev krizantem na svetu. Povsod po svetu je razmnoževanje urejeno tako, da nekdo razmnožuje,

Irena Vizjak

v šopkih, tam pa skoraj vsak kopic vzame cel šopek. Res pa so cene cvetja nekoliko nižje in v razmerju z njihovim standardom to ni tako velik strošek.«

Verjetno pa imajo gospodinjstvo veliko čuta za harmonijo, aranžiranje, osem vaz v enem prostoru ...

»Seveda, poleg tega je bilo v tem stanovanju, kjer smo preno-

drugi vzgaja sadiko. Nove sorte so zaščitene in se ne smejo razmnoževati v nedogled. Ko kupiš določeno sorto, plačaš licenco. Nam so rekli, da nas imajo na črni listi, ker razmnožujemo in ne plačujemo licenc. Ko pa smo prišli v to vrtnarijo, nas je sprejel sam lastnik Fidesa VanDyke. Bil je izredno prijazen z nami. Ob pol desetih zvečer nas je peljal v svoje rastlinjake, prižgal luči, hodil od sorte do sorte krizantem in z mojo kolegico primerjal, kako uspeva določena vrsta pri nas in pri njih. Bil je vesel, da smo iz Jugoslavije, da veliko vemo o krizantemah, zanimivo je bilo primerjanje njegovih in naših izkušenj. Pripovedoval nam je tudi o svojih poskusnih obratih, ki jih ima na različnih koncih sveta. Ko se nam je zahvalil za obisk, nam je rekel, naj se obrnemo nanj, če bomo imeli kakšne težave, da mu lahko pišemo kar v slovenščini in da ga naj še obiščemo.«

Verjetno je res, da se z rožami ukvarjajo le prijazni ljudje. In mogoče so tudi zato Nizozemci tako uspešni v cvetličarstvu.

Ksenija Rozman

Delavnica za obdelavo plastike

V zabukovski Minervi, kjer izdelujejo cevi različnih dimenzij iz polietilena, se lotevajo tudi zahtevnejših del pri obdelavi plastike. V tem sklopu deluje delavnica spojnih elementov, ki jo vodi Vlado Birska. Izdelujejo najrazličnejše spojne elemente za gradnjo vodovodov, kanalizacij in druge. Gre za strogo naročilniško proizvodnjo, kljub temu da je večina elementov standardnih. »Ni

stvari, ki je naši delavci ne bi znali narediti iz polietilena,« je povedal Birska. Vse, kar naredimo, potem tudi sami montiramo. Poleg »varjenja« cevovodov montiramo tudi razne ventile. Sprejemali smo tudi že zahtevnejša dela, denimo v kotlarnah. Trenutno je dela premalo in veliko si obetamo od novih programov naše organizacije.

Vlado Birska

V mnogih primerih nadomesti uporabo tablet

V podjetju Hmezad Agrina se že nekaj let uspešno uveljavljamo s proizvodnjo medicinskih aparatov in naprav, ki jih izdelujemo v kooperacijski proizvodnji. Vsi izdelki, ki so plod znanja in inovativnosti obrtnika Vilija Poznika iz Celja, so novost na našem tržišču in tudi na tujih. Po kvaliteti in funkcionalnosti so primerljivi z najzahtevnejšimi na teh tržiščih.

V Agrini izdelujemo antidecubitus sistem za zdravljenje in preprečevanje preležanin, elektronske opornice za pasovno razgibavanje okončin. UFO naslonjač z vibracijami in masažo v hrbtnem in sedežnem delu z vključeno elektromagnetno in glasbeno terapijo, ki je namenjena zdravljenju in sprostitvi.

Podrobneje pa želimo predstaviti ELMAG, ki je elektrobiološki stimulator, ki proizvaja pulzirajoče nizkofrekvenčno magnetno polje frekvenc od 2 do 24 Hz. V prodaji sta trenutno dve izvedbi elmag aparatov: mini elmag, ki ni večji kot škatlica žvrgalic, in nekoliko večja izvedba. Razvijamo pa tudi aparate z višjimi frekvencami za zdravljenje zahtevnejših kroničnih obolenj, hujših vnetjih živčev in drugega.

Doslej se se v zdravstvenih organizacijah večinoma uporabljale velike aparature, ki so jih uvažali. Vendar je prednost majhnih aparatov, predvsem pri individualni uporabi, nedvomno velika: lažji so, bolnik jih lahko nosi v žepu ali torbici, napajajo se z baterijo in ni potreben priključek na električno omrežje.

Sodelujemo z največjimi zdravstvenimi ustanovami in najbolj priznanimi zdravniki in strokovnjaki v državi, da preizkušajo naše izdelke in nam posredujejo ugotovitve in mnenja.

Bo v prihodnosti vsak nosil svoj priročni pulzirajoči aparat?

Človek je stalno pod vplivom delovanja magnetnega polja zemlje in to je eden od osnovnih pogojev za skladno delovanje njegovega organizma. Zmanjšanje magnetizma zemlje je vzrok za bolezni civilizacije. Z napredkom industrializacije si človek uničuje okolje, tako da vse težje občuti elektromagnetni ritem zemlje. Magnetno polje pa je človeku nujno potrebno, saj so se vsi procesi v živih organizmih razvijali v njegovih prisotnosti. Danes je človek bolj izpostavljen številnim škodljivim vplivom kot v preteklosti, kar se v znatni meri odraža v njegovem psihofizičnem ravnotežju. Zaradi porušene psihofizičnega ravnotežja se pojavljajo motnje in tegobe, ki lahko vodijo tudi v organske spremembe. To so tako imenova-

ne funkcionalne bolezni, ki se manifestirajo v obliki bolečin, krčev in napetosti v različnih delih človeškega organizma. Te tegobe so vzrok nekontroliranega jemanja zdravil, pomiril, analgetikov, ki lahko vodijo v odvisnost in škodljivo vplivajo na človeški organizem. Zaradi škodljivih vplivov zdravil in povečane porabe le teh raste zanimanje zdravnikov in bolnikov za različne fizikalne metode zdravljenja, akupunkturo, elektromagnetno terapijo ...

Rešitev tegob današnjega človeka prinašajo prav elektromagnetni aparati. Ljudje, ki jih nosijo, postanejo manj občutljivi na vremenske spremembe. Pričakujemo lahko, da bomo kmalu za zmanjšanje bolečin namesto aspirina uporabili svoj priročni elektromagnetni aparat. Uspeh zdravljenja z elektromagnetnim pojem je že v tem, da se bolnik postopoma osvobaja jemanja zdravil. Ugotovljeno je, da se poraba zdravil zmanjša tudi za 50 odstotkov zaradi hitrejšega odigravanja kemičnih reakcij v magnetnem polju.

Kako nastavi elmag?

Nastavitev elмага je možna na 16 različnih frekvenc, odvisno od bolezni, ki jo zdravimo. Aparat nosimo v neposredni bližini obolelega mesta, frekvenco pa povečujemo glede na intenzivnost bolečine. S spreminjanjem frekvenc opažamo v organizmu naslednje spremembe: žile se pri določeni frekvenci krčijo, pri drugi frekvenci pa širijo; prelom kosti se hitreje celi; kirurška ali poškodovana rana se hitreje celi; za zmanjšanje revmatske bolečine je potrebna manjša doza zdravila; za mirnejše spanje pa človek sploh ne potrebuje uspavalca, ker že samo magnetno polje deluje pomirjevalno in uspavalno pri določeni frekvenci.

Pri obolenjih, ki zahtevajo tako imenovane sedative — pomirjevala, lahko s pričetkom uporabe elмага takoj prekinemo jemanje zdravil, ker bo pri teh boleznih nastopil takojšnji in pravilni učinek ob pravilni nastavitvi frekvence.

Zato je potrebno za različne bolezni elmag nastaviti na ustrezne frekvence, ki ustrezajo bolezni, ki jo zdravimo. Samo po sebi je razumljivo, da je dovtetnost za nizkofrekvenčno pulzirajoče magnetno polje pri različnih boleznih zelo različno. To lahko pomeni, da bo aparat pri eni osebi odlično učinkoval pri nastavitvi na 4 Hz, pri drugi pa za iste težave pri nastavitvi na 6 Hz.

Značilno za elektromagnetno terapijo je, da se lahko uporablja

s katerokoli drugo konvencionalno terapijo. Njeno delovanje celo pospešuje. Lahko se uporablja celo preko mavca ali v prisotnosti osteosintetetskega materiala.

Na področju nevropsihiatrije se je elmag pokazal kot zelo uspešen pri zdravljenju periferne pareze obraznega živca.

Anica Jager

Elmag je dobro ocenjen

Elmag so ocenjevali tudi številni zdravniki, ki so prepričani v njegove dobre lastnosti. Dr. Marjan Hrušovar je o tem takole zapisal:

»Zadeva okrog elektromagnetnih polj je enostavna. Poznal naj bi jih že Hipokrat, ko je zdravil sterilnost s stalnimi magneti (magnetne rude). Poleg drugih učenjakov se je z njimi ukvarjal tudi Nikola Tesla, in sicer s proučevanjem vpliva visokofrekvenčnih tokov na človekovo telo. Leta 1957 sta Yusuda in Fukuda sprožila bazične raziskave o vplivu elektromagnetnih tokov na kristaloidne makromolekule kolagena (iz kolagena so kosti, vezivno tkivo). Poizkusi v medicini so bili sicer uspešni, vendar se generatorji magnetnih polj niso uveljavili zaradi njihove velikosti. Uspešnejši je bil fizik Kraus, ki je s kirurgom dr. Lehnerjem leta 1968 konstruiral tak aparat v obliki tuljave. Sodobna elektronika je pripomogla h konstruiranju prirodnih žepnih generatorjev magnetnih polj. Tako jih srečamo med drugim pri astronautih, kjer imitirajo naravno zemeljsko magnetno polje in pri vojaki v Vi-

etnamu. Danes vemo, da na planetu brez magnetnega polja ni življenja.

V terapevtske namene uporabljamo dve vrsti magnetnih polj:

— visokofrekventno magnetno polje iz območja VHF o — UHF radijskih valov,

— nizkofrekventno pulzirajoče elektromagnetno polje od 3 Hz — 3 KHz.

Nemški strokovnjaki so dobili pri psihosomatskih motnjah izboljšave v 87% primerov, pri revmatskih pa v 78% primerov. Na osnovi tega so izdelali indikacije:

— psihosomatske motnje, akutna in kronična vnetja, nevropa, migrena, preobčutljivost na vpliv meteoroloških faktorjev, nespečnost in bolezni zaradi kroničnih vnetij, degenerativnih obolenj, alergij in depresij.

Positivne učinke ugotavljajo tudi pri koncentraciji, zmanjšanju npru treme in zmanjšanem vplivu stresa.

Ob uporabi magnetnih polj se pojavljajo vprašanja o škodljivosti teh polj na človeški organizem. V svetu velja, da je v povprečju indukcija 3 m Tef prelomna meja med neškodljivostjo in opozorilno mejo pred neželenimi vplivi. Ko govorimo o elmagu, so meritve pokazale, da je maksimalna temenska vrednost 130 mT, kar je daleč od prej navedenih vrednostmi.

Študije, tudi klinične, kažejo na pozitiven učinek pulzirajočih magnetnih polj aparata elmag, vsaj v odstotkih, ki jih navaja literatura brez škodljivega vpliva na človekov organizem, če upoštevamo indikacije in kontraindikacije za uporabo.

dr. Marjan Hrušovar

Zdravljenje z elektromagnetnim poljem je danes uvedeno po celem svetu. Ambulantno in hospitalno ter je glede na blagodejne učinke uspešno. Na univerzitetni kliniki v Ljubljani že več let uspešno uporabljajo terapijo s pulzirajočimi magnetnimi polji pri zdravljenju ortopedskih bolezni. Do lani so uporabljali večinoma večje aparature, ki so jih uvozili, sedaj pa že uporabljajo Elmag.

Arondacija — prisilna zamenjava zemljišč

Precej žalostne so zgodbe, ki jih pripovedujejo kmetje o vojnem času. Država je bila močna in ne naklonjena zasebnim kmetom. Kar naprej jim je jemala in zamenjavala zemljo. Zemljiški maksimum, potem arondacija. Vsa ta leta se o tem skoraj ni govorilo in človek se vpraša, zakaj ne. Problem arondacij je še vedno aktualen, nespornostimov o njem pa je toliko, da bi kdo morda danes od tega lahko imel še kakšno korist. Pa ne tisti, ki so jim zemljo vzeli ali zamenjali. Tistega razočaranje jim namreč nihče ne more več poplačati.

Arondacija je praviloma prisilna zamenjava zemljišč, če je lastnik pripojenega zemljišča kmet. Izvede se po odločbi pristojnega državnega organa z namenom, da se zaokroži posest arondacijskega upravičenca. Večina arondacij je bila izvedena v letih 1960 do 1965, po določbah takrat veljavnega zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč. Po tem zakonu je bila arondacija dopustna, če je bila potrebna za smotrnejšo obdelavo zemljišča, mehanizacijo kmetijskih del, izvedbo melioracijskih in protierozijskih del, zgraditev gospodarskih objektov, za vzgojo trajnih nasadov ter v primeru, ko bi bilo brez tega ukrepa onemogočeno ali otežkočeno obdelovanje zemljišča s sodobnimi agrotehničnimi metodami. Arondacija je bila mogoča samo v korist kmetijske organizacije ali kake druge gospodarske organizacije, ki je uporabljala to zemljišče v kmetijski namene.

Če je bil lastnik arondirane zemljišča kmet, je dobil v odškodnino praviloma ustrezno zemljišče enake kulture in bonitete. Če to ni bilo mogoče, je moral skleniti sporazum o zemljišču druge kvalitete, če pa tega sporazuma ni bilo mogoče doseči, je dobil odškodnino v denarju. Le-to je določil sodni cenilec, zoper odločbo o arondaciji pa po tem zakonu ni bil mogoč pravni spor.

V naslednjih letih se je zakonodaja nekoliko spremenila, tako je zakon o kmetijskih zemljiščih iz leta 1973 določil, da lahko prejšnji uporabnik, oziroma lastnik pripojenega zemljišča zahteva, da se razveljavi odločba o arondaciji, če arondacijski upravičenec

najkasneje v dveh letih ni začel urejati arondiranih zemljišč, če začete urejanja ni končal v petih letih ali če arondiranih zemljišč ni izkoriščal za kmetijsko proizvodnjo, razen če na podlagi

upravnega akta ali predpisa ni bila spremenjena namembnost zemljišča.

Tako suhoparni so bili ti zakoni, zaradi katerih se je marsikateri kmečki družini bolj ali manj spremenilo življenje. Pravi kmetje so namreč navezani na vsak kosček njihove zemlje, od nje živijo. Toda država se je po drugi svetovni vojni odločila za stalinističen koncept razvoja kmetijstva, ki se ga po mnenju nekaterih ni otrsela vse do danes. Ali je bila ta odločitev z vidika takratnih razmer upravičena in nujna, je vprašanje, ki v tem kontekstu ni bistveno, je pa pomembna posledica ta, da so se začeli formirati veliki kmetijski kompleksi in družbeni obrati, na katerih naj bi se organizirala moderna kmetijska proizvodnja. Med drugim naj bi to omogočila tudi arondacija. Verjetno je kanček resnice tudi v trditvi, da je hotela država takrat zasebnega kmeta uničiti, kajti privatno lastništvo je po takratnem prepričanju ogrozilo socialistično preobrazbo družbe, kmetijstva in družbeno

lastnino, to pa so bile ene od najpomembnejših svetinj tistega časa. Trideset in več let pozneje, so razmere nekoliko drugačne. Privatna lastnina se počasi dviga nad družbeno, odnos do kmeta se spreminja. Le-ti pa upajo, da bodo zemljo, ki so jim jo s prisilno zamenjavo odvzeli, kmalu dobili nazaj. Širijo se celo govoriče, da Hmezad kot arondacijski upravičenec zdaj to zemljo hitro prodaja po neprimerno višjih cenah, kot jo je kupil, da bi čimveč iztržil, dokler s to zemljo še razpolaga.

V šestdesetih letih je bil arondacijski upravičenec Kmetijski kombinat Žalec, danes so to njegovi pravni nasledniki. Vse v zvezi z arondacijami v okviru sozda Hmezad ureja njegov zemljiški oddelek. Ta oddelek ima trenutno sedemsto (700) ne-

vestilo. S tem je Hmezad izpolnil svojo obveznost, ki jo je imel po takratnem zakonu. Približno pet let je imel še vpogled v te hranilne vloge, danes pa nihče več ne ve, kakšna je resnična vrednost tega denarja, ki se sicer obrestuje, sta bili pa v tem času izvršeni že dve denominaciji.

Kmetje veliko pričakujejo od novega zakona o zadružništvu. Zvezni zakon je sprejet, vendar arondacije v njem niso omenjene. Tako bo verjetno tudi v republiškem zakonu o zadružništvu, ki se pripravlja.

Denarna odškodnina je bila dejansko simbolična, približno trideset takratnih dinarjev za kvadratni meter najboljše zemlje. Če ponujeno

»Tako dolgo so govorili,
da smo morali podpisati...«

rešenih primerov v zvezi z arondacijami. V nekaterih primerih ni bila narejena odmera zemljišča za menjavo, zato ta menjava ni bila izpeljana do konca. Nekateri arondacije še vedno niso zemljiško-knjižno urejene, kar pa ne pomeni, da niso tudi pravno veljavne. Ponekod je bilo dogovorjeno, da se bo zemenjava izvedla, ko bo Hmezad razpolagal z zemljiščem, v naslednjih petih letih je stranka tega dobila, ni pa urejen prepis v zemljiški knjigi. Približno trideset je najbolj spornih primerov, ko se stranka ni strinjala z zamenjavo, zato ji je sodni cenilec določil denarno odškodnino. Vendar se ti ljudje s to odškodnino prav tako niso strinjali, saj je bila po nekaterih trditvah vrednost enega kvadratnega metra najboljše zemlje enaka vrednosti dveh kokošjih jajc, medtem ko naj bi bila danes ta vrednost dvanajst jajc. Kmetijski kombinat je zato ta sredstva depoziral v Mestni hranilnici v Celju, kjer ga lahko dvignejo samo stranke same, ki so o tem takrat dobile domov ob-

zemljišče za zamenjavo ni bilo enake kvalitete kot odvzeto, je bila ponujena navadno večja parcela. Vendar pa to najbrž ne more odtehtati boljše kvalitete, saj slabša zemlja zahteva mnogo več truda, da se doseže določen pridelek. Pas zemljišč, ki ga je Hmezad lahko ponudil v zamenjavo je bil poleg tega približno dva do tri kilometre oddaljen od domačij, prej pa so imeli kmetje njive v večini blizu doma, kar je tudi eden od vzrokov njihovega nezadovoljstva.

Vsekakor poleg nezadovoljnih kmetov obstajajo še tisti, mogoče bolj »zviti«, ki so sklenili dolgoročne zakupne pogodbe in se s tem izognili arondaciji. Te zakupne pogodbe so bile sklenjene za petindvajset let in se v tem času iztekajo. V njih je bilo določeno, da se bo potem ta zemlja vrnila lastniku ali pa se bo izvršila zamenjava. Zamenjava na podlagi teh pogodb bo sporazumna, nekaj takšnih primerov je že rešeno, nekako v tistem slogu — da je volk sit in koza cela. Nekateri zakupne pogodbe

se bodo podaljšale, če se bodo s tem strinjali lastniki. Kjer zakupodajalec odklanja vako rešitev razen tiste, da se mu vrne zemlja, se še ne ve, kako bodo rešeni takšni primeri.

Kmetje veliko pričakujejo od novega zakona o združništvu. Zvezni zakon je že sprejet, vendar arondacije v njem niso omenjene. Tako bo verjetno tudi v republiškem zakonu o združništvu, ki se pripravlja. Najverjetneje bo treba počakati na spremembo ustave, v kateri se bo moral na novo določiti ali celo ukiniti pojem družbene lastnine. Ko Kmečka zveza zahteva vrnitev zadružne lastnine, se to nanaša predvsem na aktivno Zadružne zveze, ki je leta 1945 znašal eno milijardo in dvesto tisoč zlatih dinarjev. Se bo pa po volitvah verjetno marsikaj spremenilo in bodo tudi arondacije prej ali slej predmet ponovnega ovrednotenja. V tem primeru se bo postavilo še eno pereče vprašanje — ali enako obravnnavati tistega, ki denarne odškodnine ni prevzel, tistega, ki je denar vzel, in tistega, ki je sprejel zamenjavo zemljišča. Večina kmetov danes pravi, da so denar ali slabšo

zasramovala in se norčevala iz njih. Ta boj je bil nedvomno neenak, vendar bi težko rekli, da je krivec za vse Hmezad, ki je sicer predlagal arondacije, o njih pa so odločali sveti okrajnih ljudskih odborov, pristojnih za kmetijstvo, ki pa so ugodili skoraj vsem predlogom za arondacijo, mogoče tudi takšnim, ki niso bili upravičeni. Toda o teh konkretnih primerih bi lahko kaj več povedali samo tisti, ki so bili neposredno vpleteni v zadevo.

Kar se tiče trditve, da Hmezad danes prodaja zemljo nazaj bivšim lastnikom po znatno višji ceni, kot jo je dobil, jo je zanikal Sašo Žolnir, vodja zemljiškega oddelka Hmezada. Oni lahko menjavajo zemljo samo na podlagi cenitve sodnega cenilca. Vsako sklenjeno pogodbo mora potrditi javno pravobranilstvo v Celju, to pa zato, da se družbena sredstva ne bi prelivala v privatno lastnino in obratno, da je Hmezad ne bi prepocen prodal: Po tisti vrednosti, za katero je kupil ali zamenjal zemljišče, ga lahko proda, pri čemer je ekonomski interes za drugim mestu, sicer bi se zemlja prodajala na licitaciji. Prodajajo se tista zemljišča, ki jih lastna proizvodnja ni obdelovala, zato jih je preko TZO-jev dala v zakup kmetom kooperantom. Večina te zemlje je pridobljena na osnovi zemljiškega maksimuma, nekaj pa na osnovi arondacij in se prodaja sedanjim uporabnikom te zemlje.

Mogoče mi bo kdo očital, ker tu ne navajam nobenega konkretnega primera, vendar naj povem, da sem se pogovarjala kar z nekaj kmeti, ki so zaradi arondacije izgubili najboljšo zemljo. Toda vsak konkretno naveden primer bi zahteval svojo razlago tudi z druge vpletene strani. Posploševanje posameznih konkretnih primerov bi bilo prav tako neobjektivno. Prepričana pa sem, da se bo zgodba o arondacijah še nadaljevala.

Po zakonu o kmetijskih zemljiščih je arondacijo še danes mogoče predlagati in izpeljati. Nenazadnje so pred nami prve večstrankarske volitve in ker je navadno vsaka politika, ki se bori za oblast, bolj ali manj brezobzirna, se bo verjetno tudi s tem problemom malo špekuliralo. Je že

res, da če vsa ta zemljišča nekega dne pridejo nazaj v roke kmetov, vsi jih ne bodo mogli dobiti. Ali zato, ker jih ne-

kateri ljudje niso izgubili, ali pa zato, ker nekateri ne bodo »pravi čas zraven«.

KSENIJA ROZMAN

V poslovnem sistemu Hmezad 22 članic

Na zadnji seji skupščine poslovnega sistema Hmezad, 15. februarja, so pogodbo podpisale še tri članice.

To je Hmezad Duri, Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica in Računalniški center.

Ustanovitveni kapital se je zaradi kasnejšega pristopa pravnih oseb povečal za 29.960 dinarjev in tako znaša 713.780 dinarjev.

Družba z omejeno odgovornostjo Hmezad ima tako 22 članic, s skupno 500 glasovi.

Število članic se je povečalo, ker so se tozdi Strojne, Kmetijstva Žalec (tovarna krmil) organizirali kot samostojna podjetja.

Na seji so zopet razpravljali o financiranju novega Hmezada in zahtevali pregled finančnega plana.

Predvsem manjše članice so menile, da je njihov delež previsok in zato bi kazalo razmisliti o pavšalni članarini.

Vse ostale storitve pa bi se zaračunavale posebej. O tem se bodo podrobneje dogovorili na naslednji seji skupščine, ki bo predvidoma konec tega meseca.

Obveznice bodo razpisane v jeseni

V Hmezadovem Export-Importu pripravljajo vse potrebno, da bodo letošnje jesen razpisali obveznice za proizvajalce hmelja in delavce tega podjetja.

Kriterij za nakup naj bi bila površina hmelja oziroma pridelek. S tem bodo spodbudili proizvajalce za dolgoročno sodelovanje, zagotavljali pa jim bodo tudi minimalne obresti in seveda dobiček od prodaje hmelja.

Ta koncept nameravajo v export-importu predložiti tudi Izvršilnemu Odboru poslovne skupnosti za hmeljarstvo.

Foto utrip

Jasno kot beli dan je, da se petelini radi postavljajo na vseh delih domačega dvorišča, kjer dokazujejo svojo pomembnost. Kako, ki velja za pravega učenjaka med svojimi vrstniki, pa se je postavil kar s smučkami na nogah. Obvlada jih odlično, kar je rezultat vsakodnevnega treninga. Ste še vedno prepričani, da kurji rod ni tudi športno nadarjen?

(Foto: Ljubo Korber)

V šestdesetih letih je bil arondacijski upravičenec Kmetijski kombinat Žalec, danes so to njegovi pravni nasledniki. Vse v zvezi z arondacijami v okviru sozda Hmezad ureja njegov zemljiški oddelk. Ta oddelk ima trenutno sedemsto nerešenih primerov v zvezi z arondacijami. Nekateri arondacije še vedno niso zemljiško knjižno urejene, kar pa ne pomeni, da niso tudi pravno veljavne. Približno trideset je najbolj spornih primerov, ko se stranka ni strinjala z zamenjavo, zato ji je sodni cenilec določil denarno odškodnino.

zemljo sprejeli pod prisilo. Na zemljiškem oddelku pravijo, da so ga nekateri vzeli tudi z veseljem, ker je bil za nekatero bolj privlačen kot zemlja. Tretje so mogoče pregovorili njihovi otroci, ena od metod je bila tudi ta, da so otrokom obljubili službe, ki so jih v večini primerov takrat dobili. Na vse mogoče načine je ljudska oblast prepričevala kmete, po nekaterih pričevanjih pa jih je celo

Se bo nered iz ere sozda nadaljeval?

Na koncu prav gotovo nihče ne bo kriv za stanje v delovni skupnosti Hmezada, ki je ves januar v brezizhodnem položaju. Najmanj dve leti so ti ljudje kamen spotike v Hmezadovih članicah in reorganizacija v nekaj dobrega je prav gotovo idealna priložnost, da se jih vrže na cesto. Takšne so bile vsaj pobude nekaterih direktorjev Hmezadovih članic. In poslovneži, kakršni so, so sprejeli sistematizacijo: toliko ljudi kot je članic. Vsak, ki se le malo spozna na organizacijo ekonomije se je ob takšnih zahtevah nasmejal. Toda ker so tako zahtevale članice, se je v dobro Hmezada tako tudi naredilo.

Delavci »sozda« so ob reorganizaciji ostali goli in bosí, saj niso menda v vsej svoji delovni dobi prisluzili za stol, na katerem sedijo, vse je bilo namreč predmet delitve med članicami in potem nazaj v poslovni sistem. Članice so bile na splošno slabi plačniki svobodne menjave dela, ta dolg je lani naraščal celo leto. Od zahteve komisije za svobodno menjavo dela, naj se poslovodstvo vendarle dogovori in te zneske izterja, ni bilo nič. Zato je Interna banka blokirala tekoči račun, tako da ni bilo možno plačati niti enega računa, delavci so ostali brez plač za december. Toda ali so res za to stanje krivi ljudje, ki nimajo niti najmanjše možnosti odločanja: strojepiske, kurir, ljudje z diplomami, ki postajajo tehnološki viški. Še hujši pa je psihološki pritisk, občutek da si, denimo po dvajsetih letih, nepotreben.

PRIJAVE NA INTERNI RAZPIS

Takoj po tretji seji skupščine Poslovnega sistema 17. januarja se je poslovodstvo lotilo elegantne poteze: naj bi te tehnološke viške opredelili z internim razpisom. Na seji zbora delavcev so jim povedali, da je treba čimprej določiti kadre, ki bodo delali v novi obliki. Zato so vsem zaposlenim predlagali, naj se prijavijo na tistih sedemnajst sistematiziranih delovnih mest, od katerih pa je pet že zasedenih z v. d. podpredsednika. Časa je bilo ravno slaba dva dni, saj je bila določena tudi ura, dvanajsta, za oddajo prijave. Kdor se ne bo prijavil, se šteje, da ni pripravljen delati v poslovnem sistemu. Možno se je prijaviti na več delovnih mest, če zaposleni sodijo, da imajo zanje ustrezno izobrazbo.

Torej bi se lahko tudi kurir ali

hišnik prijavila, ki se na sedanje delovno mesto ne moreta prijaviti, saj ju ni v sistematizaciji, za propagandista. Poleg kratkega programa, ki je zaželen, lahko navedejo tudi svoje socialne razmere. Prijave bodo obravnavali v. d. podpredsednikov in kaj kmalu naj bi nastala dva kolektiva: odpisana delovna skupnost in Poslovni sistem Hmezada. Zato, ker med njima ni nobene povezave, torej novi sistem ni pravni naslednik starega sozda, je potreben takšen razpis. Delavci bodo imeli prednostno pravico pri zaposlovanju v ostalih članicah sozda, za vsak primer pa naj si preberejo gradivo o reševanju presežkov delavcev.

Na rezultate internega razpisa so delavci skupnih služb težko čakali, ki pa niso bili objavljeni na napovedani ponedeljek, 21. januarja, in verjetno tudi nikoli ne bodo. Zakaj ne, smo izvedeli pri družbenem pravobranilcu samoupravljanja žalske občine Slavku Košenini. Ta namreč trdi, da internega razpisa zakonodaja ne pozna in da obstaja le razpis, ki pa mora biti javen in zatorej objavljen tudi na skupnosti za zaposlovanje. Poleg tega je možna samo prerazporeditev iz delovne skupnosti v poslovni sistem. V sporazumu o prenehanju sozda Hmezad je namreč zapisano, da je nova oblika pravni naslednik. Med drugim pravi tudi tole: »Delavcem, katerih delo po sklepu ustanoviteljic ne bo potrebno v novih pravnih razmerah, zagotavljajo pravice iz delovnega razmerja nove pravne osebe, a na račun in v breme dosedanjih članic sozda oziroma Interne banke. Do dokončne razporeditve oziroma zagotovitve pravic iz delovnega razmerja veljajo za delavce odločbe na dan prenehanja organizacij, v katerih so zaposleni. Iz navedenih zakonskih določil in določil samoupravnih aktov, ki so jih sprejele članice sozda Hmezad, izhaja, da so članice solidarno odgovorne za obveznosti delovne skupnosti sestavljene organizacije v primeru, da ta neha obstajati.

Dokler razmerja znotraj sestavljene organizacije ne bodo urejena, sestavljena organizacija ne more prenehati. Do takrat pa so članice sozda Hmezad na osnovi svoje solidarne odgovornosti svoje obveznosti dolžne izpolnjevati.«

Delavskemu svetu je poslal še obsirnejši zapis v zvezi s prenehanjem sozda Hmezad, ki pa ga je hkrati naslovil tudi izvršnemu svetu žalske občine, občinskemu

Kadar zmanjka denarja za znamke, tako kot ga je januarja na delovni skupnosti, je treba samo verjeti, da bo vse skupaj še dobro. Predvsem pa, brez panike!

svetu sindikatov in republiknemu pravobranilcu samoupravljanja.

PONUJANJE LJUDI

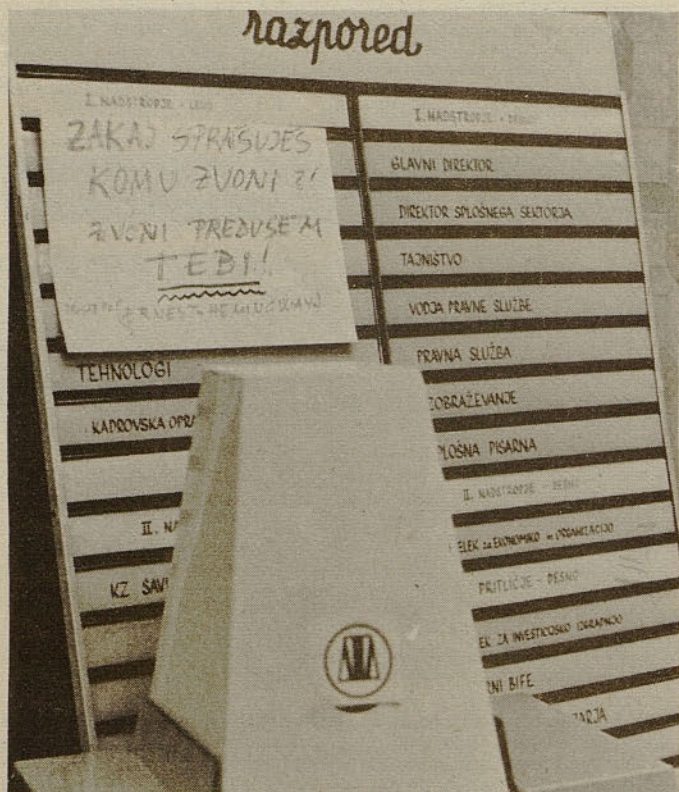
Kakršenkoli je že bil namen internega razpisa, je kot na dlani, da z njim ni bilo storjenega nič dobrega. Neformalno je bila dosežena delitev ljudi na staro in novo, ki pa mu je dolivalo olje še nezadovoljstvo zaradi finančne situacije. Ob blokadi Interne banke pa je zorela še ideja o dvojnih plačilnih listah, eni za delavce skupnih služb in drugih za delavce Poslovnega sistema Hmezad.

Zaradi takšnih reorganizacijskih prizadevanj, od katerih pa članicam ni kaj pokazati, so bili v zadnjem mesecu in pol zadovoljni lahko le tisti, ki so bili od vsega začetka ožigosani kot tehnološki viški in so odhajali na druga delovna mesta.

Brez težav in najprej se je izpejla prerazporeditev dveh oddelkov: Konzorcija za Malto in Zemljiškega oddelka, kjer je zaposlenih pet ljudi. Predstavnštvo v Beogradu pa bo postalo samostojna firma. Za vse ostale pa je šlo urejanje po načinu trkanje od vrat do vrat po Hmezadovih podjetjih. Odveč bi bilo govoriti, da je ponujanje ljudi potekalo brez pravih kriterijev. Služba se je na primer iskala za tistega, ki se je na svojem delovnem mestu že izkazal in bi bilo delo po sistematizaciji v novem Hmezadu še potrebno.

Do konca meseca bo potemtakem zaposlenih le toliko ljudi, kot ga dovoljujejo članice. Kako bo funkcioniral sistem z samo desetimi operativci in še to vsak za svoje področje bomo še videli, kaže pa, da bo bolezen starega prenesla na novo. Članice, podpisnice pogodbe o ustanovitvi Poslovnega sistema so se zopet izkazale kot neredni plačniki že v začetku. Brez prigovarjanj je denar nakazalo samo pet članic in iz tega je sklepati, da se bo nered iz ere sozda nadaljeval...

-mm

Ne glede na to kako bo odločila tehcnica, je v vsakem primeru najprej odzvonilo drugim.

Seja delavskega sveta Hmezada v drugi polovici januarja je izzvenela v znamenju dialoga med delegatoma Kmetijske zadruge Savinjska dolina in vodstvom Hmezada. Jabolko spora je bila še vedno poslovna stavba v ulici Žalskega tabora 1, ker zanjo niso bile razrešene lastninsko pravne zadeve od leta 1961. To pa je le eden od pogojev za razpis referendumu o prenehanju sozda Hmezad, ki ga zadruga zaradi napovedanega bojkota Kmečke zveze niti ni razpisala. Naslednja zahteva pa je bila sprememba osnov za plačevanje svobodne menjave dela za delovno skupnost sozda Hmezad.

Že v pripravljenem gradivu je bilo zapisano, da večjih ovir pri prenosu stavbe ni, saj je Kmetijska zadruga pravni naslednik Kmetijsko proizvajalne poslovne zveze v Žalcu. Zato lahko zadruga zemljiško-knjižni prenos opravi sama, saj Hmezad v zvezi s tem nima zahtevkov. Treba pa je ugotoviti vrednost vlaganj v

času, ko je bila stavba združena v Hmezad. Teh deležev pa niso ugotavljali v knjigovodskih evidencah, ker za vlaganja niso bili pripravljeni projekti in ključni združevanja sredstev. V stavbo so bila namreč vložena tudi sredstva drugih članic sozda Hmezad. Zato brez ugotovitve deležev drugih vlagateljev ni mogoče narediti knjigovodskega prenosa. Vse to bo opravila skupna komisija, ki naj bi delo opravila do 25. februarja.

Zahteve o spremembah osnov za plačevanje svobodne menjave dela Kmetijski zadrugi Savinjska dolina niso odobrili. V predlogih sklepov delavskega sveta je zapisano, da ta organ ne more sprejemati takšnih odločitev, ker gre za materialna vprašanja, ki zadevajo vse članice sozda Hmezad. Vprašanje svobodne menjave je urejeno s posebnim samoupravnim sporazumom, ki so ga podpisale vse članice pred osmimi

leti. Z njim se je tudi Kmetijska zadruga zavezala, da bo redno plačevala svoj delež za skupne službe Hmezada. Zato je osnove možno spreminjati po enakem postopku, kot je bil sprejet. Tudi po zakonu o združenem delu nobena podpisnica ni imela pravice enostransko spreminjati osnov in meril za določanje cen storitev.

S tem naj bi še bolj ogrozili socialni položaj delavcev v delovni skupnosti, ki je zaradi nerednega plačevanja ostalih članic prizadet že sedaj. Osebnih dohodki so realno mnogo hitreje zaostajali kot drugim delavcem Hmezada in v slovenskem gospodarstvu. Do velikih razlik je prišlo tudi med delavci Hmezad, saj so imeli delavci zadruge v lanskem letu bistveno višje osebne dohodke, kot v delovni skupnosti in to kljub veliki razliki v kvalifikacijski strukturi.

Po knjigovodskih podatkih so članice januarja dolgovale 1.890.095,80 dinarjev za leti 1988

in 1989 skupaj. Zaradi takšnega stanja, za katerega je soodgovorno tudi vodstvo zadruge, ni mogoče ugoditi tem zahtevam, je zapisano v gradivu in povedano na seji.

Takoj zatem se je oglašil delegat Kmetijske zadruge Jože Šalamun in povedal, da je zadruga poslala svoje zahteve poslovodstvu sozda in ne delavskemu svetu. »Ne vem, zakaj se poslovodstvu nista sestala, čeprav sem to zahteval, še pred današnjo sejo, sedaj pa naj o tej problematiki odločajo delegati. Rad bi opozoril, da zadruga ne bo nosila odgovornosti za neizpeljan referendum, saj ga tudi v Celjskih mesninah niso razpisali. Zahtevam točne podatke o dolžnikih, nočem, da bi delegati mislili, da je zadruga kriva, da delavci skupnih služb niso dobili plač. Poslovodstvo naj se dogovori tudi z ostalimi članicami.«

-m.n.

60 let Hmeljarja

Maja letos bo minilo šestdeset let, odkar je zagledala luč sveta prva številka Hmeljarja. S to starostjo se naše glasilo prav gotovo uvršča med najstarejša v državi, poleg tega pa je glasilo izhajalo dvakrat mesečno vse do druge svetovne vojne.

Napredni ljudje v Hmeljarskem društvu Slovenije so se očitno zavedali moči in pomena informacij za hmeljarstvo, ki je še danes ena poveljnih dejavnosti Hmezada. V teh letih je naše glasilo zamenjalo najmanj štiri izdajatelje in letos se mu obeta še peti, če nam bo sreča mila.

Formalno naj bi glasilo izhajalo v okviru nastajajočega Poslovnega sistema Hmezad ob naslednjih pogojih: samostojnim financiranjem, enim zaposlenim in brez skrajna osnovne opreme. Sedaj potrebujemo le še čarobno paličico, da se ta čudež uresniči. V nasprotnem primeru pa si bo Hmeljar verjetno moral najti izdajatelja, ki bo razmišljal vsaj približno toliko napredno kot so hmeljarji pred šestdesetmi leti.

Pa bodi dovolj o tem. Bralce prav gotovo bolj zanima, o čem vse bomo pisali v tem letu. V vsaki številki bomo vsaj en prispevek namenili častitljivi obletnici našega glasila, poskušali bomo izbrskati zanimivosti o izdajanju, urejanju glasila, čez leto pa se bomo razpisali o vseh dosedanjih urednikih in ljudeh, ki so Hmeljarju krojili usodo.

Prav gotovo ne bo odveč še kakšen zapis, ki je bil objavljen pred desetletji. Večino prostora v Hmeljarju bomo namenili aktualnim prispevkom o Hmezadu oziroma ljudeh in kmetih.

Koliko Hmeljarjev še?

Čeprav ima Hmeljar letos tako častitljivo obletnico, v tem trenutku ni mogoče napovedati niti šest izidov več. Februarski je izšel z velikimi težavami in zamudo. Takrat, ko je bilo že v glavnem vse pripravljeno za tiskanje, ni bilo možno dobiti niti naročilnice za tiskanje, saj na delovni skupnosti sozda ni bilo prebite pare. Pokroviteljstvo je sicer velikodušno obljubil direktor najuglednejše firme v Hmezadovi družbi, ki pa jo je potem ravno tako na veliko požrl. V naši družbi pa velja samo to, kar je zapisano, in torej niti ni dokaza, da je tako bilo. Zgodbo o poslovnih morali na mizi in figami v žepu bi bilo možno razpredati do onemoglosti, edina ugotovitev pa bi bila, da obstajajo samo fige. Dane obljube brez stampiljke in podpisa ne veljajo nič in zatorej bi se morali takšni ljudje po vsej verjetnosti naučiti osnovne morale. Bolj za šalo kot zares sem potem še potrkala in pozvonila na vrata drugih firm in jim ponudila Hmeljarjev beraški klobuk, misleč: mogoče pa bo kanilo od tam, kjer sploh ni pričakovati. Zgodil se je čudež, nič ni bilo. Naposled se je zgodila še izvršba neporavnanih terjatev na računu Celjskih mesnin in ta pirova zmaga je omogočila, da je Hmeljar sploh prišel od vas.

Problem financiranja dolgoročno ni rešen, še večja težava pa je pretok informacij. Še najmanjšo vest je treba izbrskati pri vodilnih, ki pa si objektivnega informiranja pravzaprav ne želijo. Ob vsem, kar se dogaja, je možno sklepati le eno, da imamo časopis zato, ker imamo urednika, ki pač nekaj mora delati. In kdaj bomo razčistili, da zgolj zato Hmezad glasila res ne potrebuje, kar navsezadnje povzroča le stroške. Po praksi sodeč odkrite besede o tem ni pričakovati, crkavanje na obroke je namreč bolj preizkušena metoda. Marjana Natek

Večji delež za organizatorje

Poslovni odbor za proizvodnjo in predelavo mleka naj bi se za razliko od lanskega leta, ko ni bila sklicana niti ena seja, pogosteje sestajal. To je eden od sklepov in zahtev kmetijskih zadrug, ki so jih obravnavali na januarski seji. Zato bodo predvidoma še ta mesec obravnavali pravilnik o ugotavljanju higienske kakovosti mleka in o razporejanju denarja za boljšo kakovost mleka. Zadnji dve vprašanji so na prvi letošnji seji pustili odprti.

Sestanek je bil sklican na zahtevo kmetijskih zadrug, ki si želijo predvsem trajnega dogovora o načinu plačevanja in stroških odkupa. Zahtevali so, naj bi kmet dobil 50 odstotkov od prodajne cene v trgovini ali pa po izračunu KIS-a, če je ta cena višja pa naj bi se razlika pokrivala s kompenzacijo. Kmet naj bi dobil mleko plačano že 10. v mesecu. Kmetijske zadruge so zahtevale tudi povišanje odstotka za organizacijo odkupa. Z sedmimi odstotki, morajo pokrivati stroške za selekcijo, jemanje vzorcev, plačevanje analiz, obračuna in vzdrževanje zbiralnic. V zadnjih dveh mesecih lanskega leta, ko je imelo mleko izredno nizko ceno, zadruge niso pokrivala niti svojih stroškov, mlekarna pa je po njihovem mnenju dobro poslovala. Zato so za omenjene stroške zahtevali dvanajst odstotkov. Analize skupne tolsče naj bi v bodoče opravljala nevtralna inštitucija, vzorci pa bi se jemali z avtomatsko napravo. Mlekarna naj bi nagrajevala higieno in kakovost mleka iz dohodka, reduktni denar pa naj bi se vračal proizvajalcem za izboljšanje kakovosti mleka.

Prenovljena je kolodvorska restavracija

Sredi januarja so v Žalcu zopet odprli prenovljeno Kolodvorsko restavracijo, ki ima sedaj novo kuhinjo in obnovljen restavracijski del. Pripravljajo predvsem malice, možno pa je naročiti tudi druge vrste jedi po naročilu. V Hmezadovem podjetju za gostinstvo za letos načrtujejo še obnovo gostišča Hmeljar, ki so ga te dni že zaprli. V njem naj bi bila po končanih delih slaščičarna in ponudba hladnih prigrizkov.

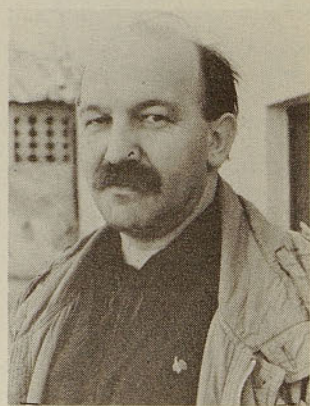
Popravek

V decembrski številki Hmeljarja nam jo je zopet zagodel tiskarski škrat. Faniko Lamovšek je preimenoval v Faniko Mulovec. V imenu uredništva se novi vodji hotela Žalec Faniki Lamovšek opravičujemo.

Obnova mesnice se je začela

V začetku januarja so zrasli temelji za novo ribarnico in skladiščne prostore za žalsko mesnico. Le-ta je letos prva po programu obnov trgovinske mreže Celjskih mesnin. Vodja mesnice Milan Begovič je o gradnji in obnovi povedal tole:

Milan Begovič

»Predvidevamo, da bodo zaključna dela pri novogradnji ribarnice zaključena že do maja. Takoj potem pa bomo začeli adaptirati staro mesnico, ki jo bomo razširili in predvsem bolj funkcionalno uredili prodajne prostore. Opreмили jih bomo z novimi hladilnimi vitrinami, ki bodo večje in ločene za meso in sire.«

Hrane še ne bo dovolj

Čeprav je Malthusova podmena, da lakote ne bo moč izkoreniniti, ker proizvodnja hrane raste aritmetično, medtem ko se prebivalstvo množi eksponentialno, že davno zanikano z dosežki znanosti in z razvojem agrikulturnih tehnologij, pa tudi najnovejša znanja, s katerimi razpolaga človeštvo, še ne pomenijo, da je že moč vse ljudi nasititi. Položaj se je po vrsti doseženih uspehov v zadnjih letih dokaj poslabšal.

Glavni vzrok je predvsem prehitra rast prebivalstva v deželah v razvoju, v zaostajanju investicij v kmetijstvo, v zmanjšani kupni moči manj razvitih držav, v zmanjšanju svetovnih zalog hrane, povečanih temperaturah, ki izsušujejo tla v svetovnih žitnicah, ali pa to, da svet še ne zna celovito reševati teh problemov.

Podatki Worldwatch inštituta iz Washingtona navajajo, da so ob začetku žetve 1987 svetovne zaloge žita znašale le 459 milijonov ton. Z njimi bi lahko hranili svet le 101 dan. V naslednjih dveh letih pa so te rezerve žitaric padle na komaj 60 dni rezerve. Glavna vzroka sta bila monsuni v Indiji leta 1987, ki je pojedel okrog 85 milijonov ton, ter strahovita suša, ki je 1988. leta zmanjšala žetev za nadaljnjih 60 milijonov ton v ZDA, Kanadi in na Kitajskem.

Suša, ki je prizadela ZDA, je bila menda najhujša, kar jih pominjajo, in prvič je domača proizvodnja padla pod porabo. To je spodbudilo precejšnjo paniko, zlasti še v zvezi z znanimi opozorili, da na zemlji — bodisi zaradi lukenj v ozonskem plašču bodisi zaradi vse večje koncentracije CO₂ v atmosferi, ki naj bi povzročal učinek tople grede, prihaja do klimatskih sprememb. Farmerji so že začeli povpraševati po sušnih sortah, saj bi jim pri sedanjih, kot so na hitro izračunali, padel pridelek tudi do 60 odstotkov.

Ostaja vprašanje, kako zagotoviti dovolj hrane, kako le-to iz-

boljšati in to v pogojih, kjer so ponekod tudi stimulirani, da proizvajajo manj. V ZDA farmar dobi le 25 centov od vsakega dolarja, ki ga potrošniki rabijo pri nakupu prehrabnih proizvodov na drobno. Z drugimi besedami, v hlebcu kruha, ki stane dolar, je le za 25 centov pšenice. V deželah v razvoju dobi farmar od vsakega dolarja, porabljenega za hrano, polovico. Tudi sama podražitev cene pšenice ima po teh pogojih bistveno različne vplive na ceno kruha.

Množične selitve v mesta, stran od polj, kjer se hrana prideluje, bodo spričo nujne predelave primarnih pridelkov, embalaže, hlajenja in transporta zmanjšale delež proizvajalcev, s tem pa tudi njihovo zainteresiranost, da ostanejo na kmetijah in da razen za svoje preživetje proizvajajo tudi za trg. Armada lačnih bo torej še naprej rasla. Znanstveniki tudi menijo, da bodo potrebna nadaljnja iskanja, kako povečati pridelke, ne le z uvajanjem novih sort in takšnih, ki terjajo drago »kemizacijo«, temveč takšnih, ki so manj dobičkonosne, kot so na primer proso, slani grah (cheackpeas), cassava itd. Tako naj bi zagotovili zadostne količine, da bi nasitili ljudi in domače živali. Od 1,6 milijarde ton žitaric, kolikor jih sedaj pridelajo letno v svetu, trenutno okrog 500 milijonov ton porabijo za proizvodnjo mesa, mleka, sira, jajc itd.

Izračun, da približno 7 kilogramov žitaric zadošča za proizvodnjo kilograma mesa, pove, da bi z žitom, ki je potreben za proizvodnjo hamburgerja, ki ni težji od osminke kilograma, lahko dva dni hranili človeka v eni izmed dežel z nizkim dohodkom.

Zadostne ali nezadostne količine hrane v devetdesetih letih bodo torej v glavnem bolj odvisne od načrtovalcev rojstev kot od načrtovalcev v kmetijstvu.

AN

Obnovili so linijo za predelavo lesa

V podjetju Hmezad Duri so imeli v začetku februarja prvo sejo ustanovne skupščine, na kateri so imenovali člane in sprejeli ustrezne akte. Poleg formalnih zadev, ki so nedvomno tudi zelo pomembne za normalno poslovanje, pa so konec januarja naredili še več za posodobitev proizvodnje, saj so premestili in obnovili celotno linijo v obratu predelave lesa. Zato so za teden dni ustavili izdelavo kopalniških in kuhinjskih vrat, kar je osnovni proizvodni program novega podjetja Duri. Ta izpad so januarja v bistvu že v celoti nadomestili, saj so izdelali okoli 2500 kvadratnih metrov teh izdelkov v treh izvedbah.

Tako je na kratko predstavil delo novi direktor Pavle Beslič, in kot trdi, bo v bližnji prihodnosti že na vrsti obnova in posodobitev zastarele lakirnice. Z kadrovske okrepitvijo, poleg direktorja so zaposlili še vodjo finančnega sektorja Alojza Pušnika, je začelo podjetje samostojno poslovati. Ustanovitelj Export-import in Strojna Žalec bosta participirala pri dobičku. Export pa je poleg tega prevzel vso prodajo njihovih izdelkov. Proizvodni program v mešanem podjetju je izvozno naravnano, saj so vrata iz masivnega lesa namenjena za kupca v Nemčiji. Letos bodo izvozili za pet milijonov mark teh polizdelkov, z nemškim kupcem so že podpisali pogodbo za prodajo v vrednosti treh milijonov mark. Ostalo pa bodo izvozili na francosko in angleško tržišče. »Predstavniki Export-importa intenzivno obdelujejo obe tržišči in verjamem, da bomo to tržišče tudi osvojili,« je prepričan Pavle Beslič. Razlog za to so seveda

kakovostni polizdelki in pa veliko povpraševanje po pohištvo iz masivnega lesa oziroma bi lahko govorili že kar o modi.

»Zato so ti naravni izdelki cenjeni in torej v višjih cenovnih razredih. Zato ima naš proizvodni program bodočnost. V tujini zaenkrat naši izdelki še niso med najboljše plačanimi, prizadevali pa si bomo za to. Seveda računamo tudi na prodajo na domačem tržišču, z domačimi proizvajalci se bomo dogovorili za kooperacijo. Vrata za kopalnice in kuhinje pa je na domačem trgu mogoče zaenkrat kupiti samo v trgovinah s hobi programom,« je povedal.

Na vprašanje, kje so pravzaprav vzroki za težave lesno-predelovalne industrije, je Pavle Beslič, ki ima dvajset let izkušenj v tej stroki, takole odgovoril:

»Lesna industrija je v težavah povsod tam in pri tistih, ki so usmerjeni izključno na domače tržišče. Res je, da je kruh v izvozu tenak, je pa stalen. Vsi proiz-

Pavle Beslič

vajalci pri nas so v glavnem finalisti, vsi delajo vse. Le malo je obratov, ki bi bili specializirani samo za določen del celotnega proizvoda. Proizvodnja je zato dražja in manj kakovostna, na drugi strani pa ima domači kucepec vse manj denarja za nakup tako dragega pohištva.

V podjetju Duri pomemben del profita ustvarjajo na žagi. Letos bodo razžagali okoli 12 tisoč kubičnih metrov lesa, kar osemdeset odstotkov ga bodo izvolili v Italijo in Avstrijo. Na žagi delajo tudi različne žagarske usluge po naročilu.

mn

Pokojninsko invalidsko zavarovanje

Sistem proste izbire zavarovalnih osnov

Združene kmete obveščamo, da od prvega januarja letos v pokojninsko invalidskem zavarovanju ni več zavarovalnih osnov oziroma razredov, v katere so se kmetje uvrščali po lastni izbiri. Sedaj velja prosta izbira teh osnov, kar pomeni, da si bo vsak zavarovanec lahko vsak mesec sam določil znesek osnove za obračun in plačilo prispevka za pokojninsko invalidsko zavarovanje. Za vsak mesec bo predpisana le najnižja osnova, če pa kmet želi višjo, si bo moral samo določiti višjo neto zavarovalno osnovo za odmero pravic (višji osebni dohodek).

To je potrebno sporočiti na posebnem obrazcu, ki ga je mogoče dobiti na vsaki TZO, in sicer najkasneje do 3. dne v mesecu za pretekli mesec. Hkrati priložite tudi bolniški list, če ste bili v preteklem mesecu bolni.

Za kmete zavarovance sta mesečno določeni najnižji osnovi, ki zagotavljata različen obseg pravic. Po starem sta to I. in IV. razred. Osnovi mesečno določa Skupnost pokojninsko invalidskega zavarovanja v Ljubljani in ju objavi v Uradnem listu.

I. Če se kmet zavaruje kot delavec (za to osnovo se lahko zavaruje le združen kmet), znaša neto osnova (kmetov osebni dohodek, ki je osnova za odmero pravic, bivši IV. razred):

- za mesec januar 1969,40 din,
- za mesec februar 2341,10 din.

Ta osnova je tudi najnižja osnova, po kateri se mora kmet pokojninsko zavarovati, da se lahko na podlagi te osnove tudi zdravstveno zavaruje za širši obseg pravic (tudi bolniški stalež).

II. Druga najnižja osnova pa je minimalna osnova, po kateri teče samo zavarovalna doba in je v primeru invalidnosti ni mogoče uveljavljati za II. in III. kategorijo. Ta osnova je nižja od zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo in je sploh najnižja zavarovalna osnova (bivši I. razred) ter znaša:

- za mesec januar 1158,50 din,
- za mesec februar 1377,10 din.

Prispevek kmeta bi znašal mesečno po teh osnovah pri nespremenjenih prispevnih stopnjah:

V prvem razredu bi zavarovanje znašalo skupno 1149,90 dinarjev, od tega za pokojninsko 697,60 din in zdravstveno 452,30 dinarjev po katastrskem dohodku. Za februar pa je skupni znesek 1367,00 din. V drugem razredu pa je način odmere drugačen, in sicer pokojninsko zavarovanje, ki je v tem primeru 410,40 dinarjev, plus zdravstveno zavarovanje po KD (32 %). Za februar pa je pokojninsko zavarovanje 487,80 dinarjev plus odmerjeni prispevek. Kmet, ki za posamezni mesec ne bo sporočil osnov do vsakega 3. dne v mesecu za pretekli mesec, bo plačal prispevke kot za pretekli mesec, ko je osnovo zadnjič spremenil. To pa lahko pomeni, da bo, če ne bo sam sledil tem pravilom, lahko avtomatsko prišlo do tega, da bo zavarovan od najnižje osnove vse dotlej, dokler je ne bo sam zvišal. Podrobnejše informacije dobite na Kmetijski zadrugi Savinjska dolina v Žalcu, pri tov. Pavlini Glušič ali po telefonu 714-141, int. 44.

Pavlina Glušič,
Kmetijska zadruga
Savinjska dolina

Postali so Hmezadovci

V decembru in januarju so se zaposlili: **Klavdija Matjaž**, diplomirani agronom, Kmetijstvo Latkova vas; **Marjana Mohorko**, diplomirani veterinar, **Zvonimir Vidmar**, motorni vzdrževalec, Kmetijstvo Petrovče; **Brigita Kottnik**, prodajalka, Kmetijska zadruga Slovenska Bistrica; **Tomaž Lovrečak**, Igor Mrzidovšek, kmetijski inženir, Celeia Arja vas; **Vladislav Korber**, inženir sadjarstva, Sadjarstvo Miroslav; **Dejan Pušnik**, ekonomski tehnik, Export-import; **Edvard Kolšek**, **Josip Medenjak** in **Mihael Polavder**, strojna Žalec; **Aleksander Žibret**, oblikovalec kovin, **Cvetko Firant**, strojni obdelovalec, Tajfun Planina pri Sevnici; **Metod Četina**, kuhar, **Golding Žalec**; **Stanislav Rupnik**, ekonomist, **Ivan Dolar**, avtoelektrikar, **Silva Derča**, inženir gradbeništva, **Marija Koprivnik**, ekonomist, **Agrina Žalec**; **Aleksander Gradišnik**, mesar, **Trgovsko podjetje Nama Žalec**; **Andreja Kuder**, pravnik, Služba pravne pomoči; **Nada Četina**, ekonomist, Interna banka.

Pripravniški izpiti

Decembra so uspešno opravili pripravniške izpite naslednji: **Viktorija Kopinšek**, vrtnar-cvetličar, (Vrtnarstvo); **Monika Čmak**, ekonomski tehnik (Interna banka); **Martina Križnik**, ekonomski tehnik (Interna banka); **Marko Založnik**, diplomirani veterinar (Celjske mesnine); **Mirko Laznik**, natakar, (Golding); **Marko Strnad**, kuhar; **Milena Smigovic**, kuharica, **Mojca Habjan**, kuharica (vsi Golding); **Manja Vizovišek**, diplomirani inženir farmacije, (Agrina) in **Blanka Cerovšek**, ekonomski tehnik (Vrtnarstvo Celje).

Januarja pa so bili uspešni: **Mojca Gobec**, upravni tehnik (Hram); **Maja Filipčič**, prodajalka (Hram); **Andreja Pocaht**, prodajalka (Celjske mesnine); **Branca Žučko**, prodajalka (Celjske mesnine); **Marija Rančigaj**, ekonomist (KHKS); **Bojan Ožir**, strojni ključavničar (Strojna); **Simon Štante**, strojni ključavničar (Strojna); **Marija Ferenčak**, vrtnarski tehnik (Vrtnarstvo); **Barbara Herodež**, vrtnarski tehnik (Vrtnarstvo); **Matjaž Pustoslemšek**, vrtnarski tehnik (Vrtnarstvo); **Marko Vasle**, avtomehaničar (Grames); **Drago Hrestak**, avtomehaničar (Grames); **Andrej Pražnikar**, avtomehaničar (Grames); **Greta Vene**, prodajalka (Agrina); **Vesna Vihernik**, prodajalka (Agrina); **Vesna Lazar**, prodajalka, (Agrina) in **Zoran Veljkovič**, ekonomist (Export-import).

Oto Jošovec, Rafko Hrustel, Slavko Šalej, Andrej Kramar, Silva Rehar, Jože Šalamun

Zimsko izobraževanje kmetov

Pozimi je dela na poljih malo, zato ima kmet čas tudi za drugo. Eno tega je lahko tudi zimsko izobraževanje, ki ga KZ Savinjska dolina organizira vsako leto v zimskih mesecih. O tem smo se pogovarjali z Jožetom Šalamunom, ki je vodja tehnoloških služb pri KZ Savinjska dolina:

»Program predavanj v okviru tega izobraževanja pripravi strokovni svet KZ v sodelovanju z združenimi odbori. Skupaj izberemo okoli 15 tem in določimo kraje predavanj. Nekatera so organizirana v vseh TZO, druga le v nekaterih. Predavatelji so ponavadi strokovnjaki KZ, IHP ali Zavoda za živinorejo in veterinarstvo iz Celja. Svoje besede popestrijo z video filmi, diapozitivi, slikami iz revij, skratka, trudijo se, da bi bila predavanja čim bolj kvalitetna, zanimiva in s tem dobro obiskana. Zanimanje za

predavanja je sorazmerno veliko, obisk je ponavadi odvisen od teme predavanja. Če gledamo povprečno, se vsakega predavanja udeleži okoli 25 ljudi.«

V TZO Petrovče so v petek, 2. 2., pripravili predavanje za hmeljarje. Milan Veronek je pred polno sejno dvorano predaval o obrezovanju hmelja in s pomočjo video filma predstavil nekaj novih dosežkov na področju kmetijske mehanizacije. Kasneje je Martina Zupančič spregovorila o gnojenju in škropljenju hmelja ter o nekaterih napakah na tem področju. Tudi poslušalci so se precej živahno vključevali v predavanje s svojimi vprašanji in celo predlogi, čeprav je resnici na ljubo treba povedati, da so bili precej bolj aktivni kasneje, ko je predavala njihova pospeševalka. Mogoče zato, ker so bile nje-

ne besede bolj preproste in domače.

Po končanem predavanju smo naredili majhno anketo med udeleženci predavanja:

OTO JOŠOVČE, PETROVČE

Tale predavanja se mi zdijo zelo pametna stvar in bi jih lahko organizirali večkrat. Škoda je le, da nekateri predavatelji predavajo preveč strokovno, uporabljajo preveč tujk in fraz in jim je včasih težko slediti. Naša Martina govori zelo v redu, tako bi morali predavati vsi.

RAFKO HRUSTEL, LEVEC

Takšna predavanja so danes nujna. Razvoj in napredek gresta dalje, kmet se mora izobraževati, če želi v korak s časom in biti uspešen kmet. Mislim, da nam pospeševalci ne morejo dati toliko znanja, kot ga lahko takšno

predavanje.

SLAVKO ŠALEJ, DREŠINJA VAS

Nisem reden obiskovalec teh predavanj, saj so nekatera preveč strokovna in se jih ne da niti povsem razumeti, kaj šele uporabiti doma.

ANDREJ KRAMAR, ZALOŠKA GORICA

Letos so predavanja boljša, zaradi videa. Lani so bili le diapozitivi. Mogoče bi jih lahko organizirali tudi med letom in takrat dali večji poudarek praksi s praktičnimi prikazi.

SILVA REHAR, ZALOŠKA GORICA

Zelo sem zadovoljna s temi predavanji in se jih udeležim, če se le da. Mislim, da so kvalitetna in jih lahko samo pohvalim.

Manica Janežič

»Varčevalcem bomo dajali ugodne pogoje«

Število varčevalcev se je lani v Hranilno kreditni službi povečalo za 10.000, tako da je sedaj njihovo skupno število 40.000. S tem številom varčevalcev hranilnih vlog je ta finančna organizacija zbrala 20 odstotkov vsega hranilniškega denarja v Sloveniji in je tako največja hranilno kreditna služba v republiki. Z ugodnimi pogoji varčevanja so se lani a vista hranilne vloge povečale kar za 81 krat oziroma trikrat realno. Rezultat je nedvomno plod pravilno zastavljene politike, ki so jo zastavili, da bi zgladili spore med članicami glede obrestnih mer. O tem je direktor HKS Andrej Šporin povedal naslednje: »Kljub temu da smo varčevalcem nudili najbolj ugodne pogoje, smo bili kot kreditodajalci še vedno najugodnejši oziroma cenejši kot poslovne banke. Pridobili pa smo tudi nove članice, ki so

Zlatarna Celje, Tajfun Planina in KOK Laško. Za letos imamo v načrtu pridobitev novih članic na celjskem območju.

Poleg tega odpiramo nove poslovalnice, to je nujno, če hočemo priti do občanov. Banke namreč tudi nam zaračunavajo dvo-odstotno provizijo. Lahko rečem, da smo z zbranim denarjem povečali neodvisnost od bančnega kapitala.

Od članic pričakujemo, da bomo lahko letos večji del finančnega rezultata namenili za razvoj oziroma opremo. S sedanjo, kljub ugodnim pogojem varčevanja, ne bomo konkurenčni na trgu.

Letos bodo znatno težji pogoji za pridobivanje varčevalcev. Na eni strani so zamrzjevalni osebni dohodki in ljudje pravzaprav ne bodo imeli kaj varčevati. Poleg tega predvidevamo porast nakupa deviz in

torej manjšanje dinarskih hranilnih vlog. Poskušali bomo izoblikovati takšno politiko, s katero bomo varčevalce ohranili v HKS.

Letos bodo zopet aktualni krediti in je že povpraševanje po njih, medtem ko jih lani praktično ni bilo. Sicer pa večino zbranega denarja plasiramo v obliki obratnih sredstev članicam preko Hmezdove Interne banke, s katero zelo dobro sodelujemo. »In kakšno vlogo bo imela za HKS novo ustanovljena Zadruga kmetijska banka?

»Hranilno kreditna služba bo opravljala storitve za to banko, v njej pa ima tudi svoje delnice. Predvsem bomo zbirali a vista hranilne vloge in opravljali devizno poslovanje. Ustanovitev te banke pa v ničemer ne ovira poslovanja HKS,« je povedal Andrej Šporin.

Andrej Šporin

Starejši dobro negovani nasadi so za vinogradnika visokovredni kapital. Dokazano je, da dajejo taki nasadi boljšo kvaliteto in da jim vremenske razmere, kot so suša, čezmerna vlaga ali slabo vreme v času cvetenja ne pridejo toliko do živega. Donos sicer z naraščajočo starostjo pada, kar pomeni, da nihanja med posameznimi letniki niso tako visoka. Dalj časa trajajoči nasadi ne zahtevajo tolikšnih investicijskih stroškov in s tem zmanjšujejo stroške vinogradništva nasploh.

Kljub navedenim prednostim starejših nasadov, ugotavlja E. Meinke iz državnega inštituta v Freiburgu, so v njihovem vinogradništvu le redki vinogradi, ki dosežejo od 25 do 30 let. Zakaj je tako, je gotovo več razlogov:

— pogosteje je treba popravljaliti žične opore,

— splošno slabo je stanje trsov zaradi pomanjkljive in neprimerne nege,

— nasad glede na medvrstno razdaljo in način vzgoje ne ustreza več potrebam,

— želja po zasaditvi druge sorte, ki ima boljšo tržno perspektivo.

Nadaljnji razlog za krčenje starih vinogradov je ta, da imajo starejši sklopi preveč praznih mest, ne nazadnje pa gre tudi za vprašanje gospodarnosti. Zato se je treba držati pravila: praznih mest ne sme biti.

Povsem naravno je, da se s staranjem nasada, celo pri optimalni negi in vzgoji, povečuje število praznih mest zaradi odmiranja posameznih trsov. Razlogi za to so lahko različni in jih ne bomo obravnavali. Važno je le, da se nastala prazna mesta čimprej izpolnijo, ker zmanjšujejo hektarski donos, ne da bi pri tem nastajale prednosti za boljšo kvaliteto grozdja. Tudi potreba po delovni sili za obdelavo tal, gnojenje in zaščito se pri vinogradu s praznimi mesti ne zmanjša.

Pomladansko dosajanje v mladih nasadih z enoletnimi cepljenkami je samo po sebi razumljivo. Pri skrbni negi in posebni pozornosti, ki jo namenjamo podsajnim trsom (zaščita pred divjačinno in pred dotikom s herbicidi),

Pričujoči prispevek, ki je povzet iz Deutsches Weinbau, bo našim vinogradnikom dobrodošel pri podsajanju starejših vinogradov. Zlasti, ker je postopek, ki ga omenja, enostaven in poceni in ne zahteva dodatnega naložbenega denarja. Postopka, se lahko loti vsak nekoliko bolj vešč vinogradnik, ki pozna osnove razmnoževanja trsnega sadilnega materiala. Način je preizkušen v državnem vinogradniškem inštitutu v Freiburgu. Cepljenke za podsajanje morajo biti iste sorte in na isti podlagi kot nasad in seveda selekcioniranega porekla.

Uspešna metoda dosajanja starejših vinogradov

se ukrep posreči tudi v kratkem času. V starejših nasadih so taka podsajanja z enoletnimi cepljenkami večinoma brez uspeha. Po pomladanskem podsajanju se na takšne trse zaradi drugih nujnih del kratkoma pozabi. Nujna dela, kot so vez, zaščita in kop izostanejo in mladi trsi propadajo dalje. Smrtni udarec jim navadno zadane divjačina ali herbicidi. Naslednje leto se ponovno dosaja in tragedija se začne znova. Vprašanje je, ali obstajajo uspešnejše metode za čim hitrejšo zapolnjevanje praznih mest.

Morda vas bo zanimalo

RAZLIČNE MOŽNOSTI

V prejšnjih časih je bilo vinogradnikom v tem pogledu, ko so delali s trto na lastnih koreninah, dosti lažje. Prazna mesta so zapolnili enostavno s podtaknjenci. Pri tem so od sosednjega trsa zakopali močan, dolg enoletni poganjek v zemljo do praznega mesta, da sta bili nad površino zemlje vidni samo dve očesi. Iz tega so se med letom razvili močni poganjki in prazno mesto je bilo zapolnjeno. Podtaknjence se je komaj naslednje leto ločil od matičnega trsa. Ta metoda je neprimerna, ker so razmnoženi trsi na lastnih koreninah in jih zato lahko napade trsna us.

Drugi način — vzgoja kordonskega kraka, ki za zapolnitev praznega mesta prav tako uporablja sosednji trs, je dovoljen. Ker kordonski traki pri neprimerni rezi v kratkem postanejo goli ali odmrejo, je ta metoda priporočljiva le za nasade, ki so starejši in bodo ostali le še nekaj let. Pri nas je malo vinogradov s kordonsko vzgojo. Priporočljivi so tudi postopki z mulč folijo, s trsi v loncih in kartonih. Črna folija pospešuje rast mladih trsov in preprečuje rast plevela. Pozabiti pa na dodatno rez in zaščito pred boleznimi, škodljivci in divjačino.

Trsi v loncih, ki so najprej vzgojeni v ustreznih posodah, pridejo v nasade zgodaj spomladi, torej v neprimernem času, ko je največ vinogradniških opravil, za presajevanje iz loncev pa je treba imeti poleti veliko delovne sile. Poleg tega je treba trse v rasti, ki jih transportiramo, skrbno negovati, da se drobne korenine ne poškodujejo. Še občutljivejši so trsi v kartonih, zato jih ni priporočljivo uporabljati za dosajanje.

NOVA METODA — TRSI V KONTEJNERJIH

Na omenjenem državnem inštitutu v Freiburgu so dobro premislili vsó problematiko in razvili metodo dosajanja v starejših v strminah ležečih nasadih. Uspešno jo uporabljajo že več let.

Osnove postopka so naslednje:

— pripravljala dela in podsajanje je treba izvesti v delovno nerazgibanem (mirnem) času,

— koreninski sistem mora biti dobro izoblikovan in zaščiten s čvrstim ovojem pred poškodbami vse do sadilne jame,

— trsi za dosajanje morajo že imeti deblo, visoko med 50 in 80 centimetrov, da bi zeleni poganjki lahko zrasli zunaj nevarne cone glivičnih bolezni in poškodb, ki jih povzročajo divjačina in herbicidi. Zato je treba cepljenko vzgojiti eno leto prej v primernih sadilnih loncih.

IZDELAVA KONTEJNERJEV

Pri iskanju sadilnih posod smo našli na rumene drenažne cevi s premerom 12,5 cm, ki jih je mogoče kupiti v trgovini z gradbenim materialom. Te za vreme odporne drenažne cevi so zelo primerne za izdelavo kontejnerjev, ker je njihov plašč preluknjan kot sito in ima zarezni profil. Zato je zagotovljena izmenjava vlage, koreninski sistem pa se med zarezami močno učvrsti. Posode izdelujemo načrtno že v zimskem času. Drenažno cev razžagamo na dele, dolge od 17 do 20 centimetrov. Ker so drenažne cevi na voljo v rolah, nastajajo pri razžaganih kosih krive, kar odstranimo s potapljanjem v vročo vodo. Nato vrezemo na enem kosu cevi v enakih razmakih štiri 3,5 centimetra široke luknje. Pri tem uporabimo električni vrtni stroj, opremljen s kolutom za žaganje. Konec, kjer so štiri vrezane luknje, zapremo s tanko plastično folijo.

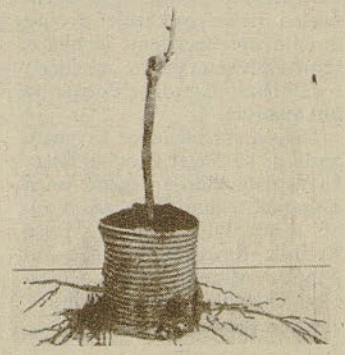
NADALJNI POSTOPEK IN VZGOJA

Najugodnejši čas za sajenje cepljenk v posode za pridelavo v vrtu ali kakšnem drugem zavarovanem in lahko dostopnem zemljišču z dobro zemljo je mesec april. Korenine cepljenk najprej skrajšamo na 10 centimetrov, po-

ganjek odrežemo na eno oko in cepilno mesto parafiniramo. Za polnilo kontejnerja zadošča humusna, ne pretežka zemlja, ki mora biti brez ogrcev, žičarjev in ostankov herbicidov. Trse v loncih posadimo precej visoko, da se v notranjosti lahko razraste mnogo korenin, preden pritisnejo skozi vrezane luknje. Za pritrdivanje valovitih palic se postavi začasni žični okvir. Nadaljnja nega in vzgoja sta enaki kot pri mladih enoletnih nasadih.

SAJENJE CEPLJENK V NASADIH

Presajanje gotovih kontejnerskih trsov naj bo neposredno po izšolanju čimbolj zgodaj v marcu ali najpozneje v začetku aprila, preden se začnejo trsi solziti. Pri izšolanju rešimo poganjke valovitih palic in približno na višini

Za kontejnerski način priprave sadilnega materiala so zelo primerne drenažne cevi.

enega metra odrežemo in kontejner z lopato dvignemo tako, da po možnosti ostane čim več korenin, ki rastejo postrani iz posode. Za dobro rast presajenih rastlin je pomembno, da so sadilna mesta pred zimo pripravljena globoko in široko in korenine odrmljih trsov pa odstranjene. Jame ostanejo preko zime odprte. Pred sajenjem moramo jame samo še prekontrolirati in po potrebi poglobiti. Neposredno pred namestitvijo kontejnerja v sadilno jamo se odstrani plastična folija. Sedaj se korenine lahko prosto razvijajo v spodnjem območju. Važno je, da postrani izraslih korenin ne režemo (ali le malo), ker imajo velik vpliv na nadaljnjo rast. Ob koncu sadilnega postopka pokrijemo trse do cepilnega mesta, ki naj gleda iz zemlje od 5 do 8 centimetrov. Deblo se zdaj končno obreže na pravilno višino in s primernim vezivom priveže na trsni kol.

Ko poženejo poganjki, pustimo samo tri gornje, spodnje pa na vsak način odstranimo. S tem je postopek dosajanja končan. Dodatni ukrepi pri negi niso potrebni. Plastična folija, ki je doslej zapirala dno kontejnerja, ni več potrebna, odstranimo jo neposredno pred sajenjem, da se korenine lahko razvijajo navzdol. Ovoj pa naj ostane še dalje, ker je koreninam v zaščito in oporo.

M. Trstenjak

Nasvidenje nad zvezdami

Stara šola v Lokah pri Taboru, kjer je že pred desetletji utihnil šolski zvonec, je bila v začetku februarja prizorišče kulturnega dogodka. Prostor, kjer je bilo nekoč učiteljevo stanovanje, so po sili razmer preuredili v dvorano. Čutili je bilo torej stisko na obeh straneh, oder je bil tako majhen, da so morali igralci često stopiti čezenj, na drugi strani pa je bila nabitno polna dvorana. Igralci so rekli, da je polna do stropa, z gotovostjo pa lahko trdim, da je kdo gledal predstavo na eni nogi.

Bolj razvajeni bi rekli, da so bili pogoji za predstavitev komedije Toneta Partljiča *Nasvidenje nad zvezdami* nemogoči. Igralci, sicer kmetje, uslužbenci, dijaki so dokazali vso svojo predanost ljubiteljski kulturi in so bili dovolj prepričljivi, da se je druga stran odzivala s sproščenim smehom. K temu je nedvomno prispevala vsebinska današnjost te Partljičeve komedije, ki na hudomušen način prikazuje dvojno moralo, sprenevanje in hinavščine vseh vrst. Vse to, zabeljeno s politično poanto, se dogaja na pokopališču.

Delo je režiral Janez Kozmelj, igrali pa so: Peter Cestnik, Branka Verdelj, Marija Ropas, Anica Zupančič, Nataša Sternad, Branko Ribič, Filip Tekavc, Mojca Križnik, Rajka Ribič, Jože Zupančič, Miran Drošč, Dušan Uranjek, Mile Gržina, Darja Savinec in Branko Kovčec. Pevci pa

Maskerja Vinka Cajnška poznajo številne amaterske igralske skupine. Celih šestinštirideset let že lepša, stara in pmlajuje igralce, ki stopajo na oder. Vinko, ki je sicer poklicni masker pravi, da je ljubitelj tovrstnega kulturnega udejstvovanja.

so bili: Ivan Juhart, Lojze Kovčec, Jože Golavšek in Anton Lukman; prišepetavali sta Darja Savinec in Pavla Urankar, za kostume pa sta poskrbeli Julijana Juhart in Slavica Tekavc.

Večina igralcev je v tej komediji prvič stopila na oder, in prav gotovo bo ljubiteljska dejavnost v Taboru zopet zaživela. Kraj je bil nekoč znan po tem, toda zaradi svoje obrobnosti je težko dobiti denar celo za najosnovnejše zadeve. Za ogrevanje prostorov, na primer. V klepetu po predstavi so povedali, da so te stroške prevzeli planinci in gasilci, ki imajo prostore v stari šoli. Na pomoč so jim priskočili tudi s prostori, saj jih dramska sekcija nima in jih bo dobila v kulturnem domu, kjer pa so končana samo osnovna zidarska dela.

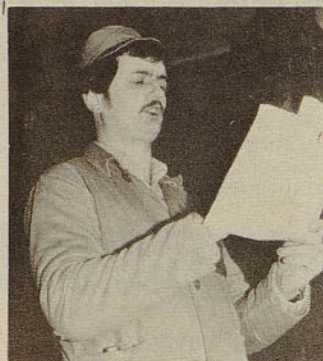
Po uspešni predstavitvi v domačem kraju si želijo seveda predstaviti še v drugih krajih. V tem primeru gre za udarnišvo druge vrste, za ponujanje, telefoniranje in dogovarjanje za predstave. Veliko bolj smotno bi bilo, da bi tovrstno delo prevzela denimo kulturna skupnost, ki ima vendarle opravka z dramskimi sekcijami v občini in izven nje. Na ta način bi se ljubiteljska odrska dejavnost bolj razmahnila, sedaj pa se je že velikokrat zgodilo, da pri iskanju odra niso bili uspešni.

Kako so se pripravljali na predstavo, pa sem povprašala še Julijano Juhart in Filipa Tekavca. Povedala sta:

Julijana Juhart: »Lani je dramska sekcija pri Kulturnem društvu Ivan Cankar zopet začela z delom. Prav tako v Lokah, ki so pravzaprav zibelka te skupine. Naštudirali smo krajše delo, letos pa je to že celovečerna predstava. Še posebej moram pohva-

Julijana Juhart, predsednica Prosvetnega društva Ivan Cankar v Taboru:

Filip Tekavc v vlogi grobarja tozda Pogrebnik, ko so mu »obesili« še odločilno besedo v samoupravljanju.

liti vztrajnost gasilskega in planinskega društva, ki so nam omogočili vaje v ogrevanih prostorih. Igralci pa niso bili samo to, temveč so sami postavili oder in skratka sami zabili sleherni žebelj. Skupina igralcev je bila letos že večja in v glavnem so vsi vztrajno hodili na vaje, ki jih je bilo petindvajset. V veliko pomoč nam je bil vsekakor režiser Janez Kozmelj.«

Filip Tekavc, predsednik dramske sekcije: »Največ težav imamo s prostori, letos smo to še kar rešili. Igralcev niti ni tako težko dobiti, saj jim ni škoda časa. V tej komediji sem igral grobarja in lahko rečem, da je trud, ki smo ga prebili na vajah, poplačan. Sploh me že od nekdanj veseljio komične vloge, takšne, da se ljudje ob njih nasmejijo.

Prizor iz komedije *Nasvidenje nad zvezdami*.

PRODAJAMO

FUŠATI NI PREPOVEDANO

Vodilni ljudje v bližnji okolici kar skupinsko registrirajo podjetja, v katerih bodo poslej laže uveljavljali tako opevano podjetniško miselnost. Kako se bo obnesla v praksi, bodo povedali čez nekaj časa, vse dotlej pa so dopoldan še vedno uradno v družbenih podjetjih, kjer je več možnosti za ribarjenje v kalnem. Stos je v tem, da se prav ti ogrevajo za evropski delovni čas, v katerem bo delavec vse zdrave sile prostil na delovnem mestu in bo fuš v kali zatrt. Podjetniškega fušanja pa očitno nihče ne more prepovedati.

REFERENDUM NI VEČ POGOJ ZA REGISTRACIJO

Celjskim mesninam in Kmetijski zadrugi Savinjska dolina ni potrebno razpisati referendumov za sprejem sporazuma o prenehanju sestavljene organizacije, ki je bil pred kratkim še pogoj za registracijo novega Poslovnega sistema Hmezad. Po trenutnih tolmačenjih, pravnikov na najvišjih nivojih ima stari sozd pogoje za izbris iz sodnega registra. Celjske mesnine, kjer so referendum neuspešno izpeljali, so članica novega sistema in tako ne morejo biti v obeh. Zadruga pa bi po tej razlagi ostala edina članica in sozd na takšen način nima več pogojev za svoj obstoj. Pa naj še kdo kaj očita Kmečki zvezi, ki je že pred meseci trdila, da si pravniki vsak dan izmislijo kaj novega.

NIČ NI NAROBE

Delovna skupnost Hmezada ni edina, ki ima težave z blokado tekočega računa in izplačilom osebnih dohodkov. Iz nekaterih članic napovedujejo zajamčene osebne dohodke, denarno pipico pa imata zaprti še dve podjetji. Vse to pa se dogaja zato, da bo nekoč bolje in potek dogodkov je zaenkrat še pravilen.

Z AVTOBUSOM ALI Z LETALOM?

Svetovni hmeljarski kongres bo letos, kot običajno v začetku avgusta, v Herefordu v Angliji. Število naših udeležencev bo znano že konec marca in potem se bodo odločili ali bodo potovali z avtobusom ali letalom. Cena udeležbe bo namreč samo 20 tisoč dinarjev in zato je pričakovati veliko zanimanje.

TAKO,
KOT SMO
KUPILI

Podelili priznanja in odlikovanja Hmezada za leto 1989

Na slavnostni seji delavskega sveta Hmezada, zadnje dni lanskega leta, sta predsednik delavskega sveta mag. Janez Šketa in predsednik KPO SOZD Hmezad Vlado Gorišek podelila priznanja. Prejeli so jih:

POSEBNO PRIZNANJE SOZD — KIPEC HME- LJARJA

1. Vid KORBER SM
2. DO HRAM ŠMARJE

ZLATA PLAKETA SOZD HMEZAD

1. Rozina DELAKORDA KŽ
2. Janez ŠKETA KŽ
3. Franc VOZIČ KŽ
4. Ivan POTEKO KZSd
5. Janez MLAKER HR
6. Franc BUT CE
7. Jožica ZLATAČ-ČMAK CM
8. Truda KEBER KZD
9. Angela FAJFARIČ KZD

SREBRNA PLAKETA SOZD — 1989

1. Franc KLOKOČOVNIK KŽ
2. Zvonko MAROVT KŽ
3. Anton STRAŽAR KŽ
4. Alojz SATLER KZSd
5. Vinko ČETINA KZSd
6. Viktor TOVORNIK SM
7. Stanko MARKUŠ SM
8. Majda PRISTOVŠEK VT
9. Alojz PUČNIK KZSB
10. Stanko URŠIČ KZSB
11. Anton LESKOVAR KZSB
12. Matilda KOLŠEK CM
13. Franc BOŽIČNIK CE
14. Franc JESENKO JA
15. Ivo BRAČUN HM-EI
16. Jože OCVIRK HM-EI
17. Franc ŠKRABAR ST
18. Ivanka ŠTEMBERGAR KZIB
19. delavci kuhinje DO GOLDING — PE Sa-
mopostrežna restavracija Celje
20. Filip LESJAK AG
21. Cirila KLINC AG
22. Justina JEVŠENAK DSIB
23. Sonja PRICA DSIB
24. Nina JURANČIČ DSIB
25. Marija RANČIGAJ DSIB
26. Anton PETEK DSSS SOZD
27. Marija ULAGA DSSS SOZD
28. Franc ŠPEGLIC aktiv upokojen-
cev SOZD
29. Adolf NARAKS TP NAMA Ža-
lec
30. DO HMEZAD — SLUŽBA PRAVNE PO-
MOČI
31. Branko MRAVLJAK KZD

32. Anica BIJOL KZD
33. Jožica PIRNAT AG
34. Jože POSLEK KZSB

BRONASTA PLAKETA SOZD — 1989

1. Stanislav ČEH KŽ — TK
2. Martin BELEJ KŽ — TK
3. Ivan PIKL KŽ — PE
4. Marija JANČIČ HR
5. Jožica LESKOVŠEK HR
6. Ferdinand OSOJNIK HR
7. Matjaž LIBNIK HR
8. Alojzija MIKŠE HR
9. Branko ŽOGAN HR
10. Franc TOPLAK VT
11. Franc ZDOLŠEK VT
12. Jože RANČIGAJ ST
13. Rozalija ČVAN EI
14. Lidija SEMPRIMOŽNIK EI
15. Erih KORUN EI
16. Mirko BOŠTJANČIČ KZIB
17. Jovan GLAVAN AG
18. Jože OŽIR AG
19. Peter JANIČ AG
20. Jože BEVC AG
21. Terezija OKORN AG
22. Boris PRIVOŠNIK HI
23. Renato FLEGO HI
24. Anton MARUŠA HI
25. Franc ČRETNIK CE
26. Katica NOVAK DS SS SOZD
27. Lidija POVSOD DS SS SOZD
28. Marija OPREŠNIK DS SS SOZD
29. Dušan CUNJA JA
30. Stanislav KRANJEC JA
31. Zlatko JENKO KZIB
32. Andrej ŠPORIN DSIB
33. Jože LIPNIK CM
34. Ljudmila STIBRIČ CM
35. Marjana POZLEP CM
36. Jože RAK CM
37. Ivica LADINA CM
38. Marija KOTNIK CM
39. Janja KOŠAR CM

PRIZNANJE SOZD 1989

1. Rozalija JURŠIČ KŽ
2. Andrej HRŽENJAK KŽ
3. Ivan KODER KŽ
4. Martin FLIS KŽ
5. Marija LJUBIČ KŽ
6. Marija ŠLOGAR KŽ
7. Franc PIKL KŽ
8. Marija JUREN KŽ
9. Franc HEGEDIŠ KŽ
10. Ivan PINTER KŽ
11. Janez KLEVŽE HR
12. Marjan HUDINA HR
13. Branko KUNST HR
14. Ivan ŽURAJ HR
15. Franc NAMURŠ HR
16. Stanislav CENTRIH HR
17. Aleksander SVETELŠEK HR
18. Branka VEHOVAR HR

19. Anton BAŠTEVC HR
20. Vilma PŠAKER KZSd — DS
SS
21. Milan LESJAK KZSd
22. Ivan IZLAKAR KZSd
23. Vinko JAGODIČ KZSD
24. Jože ČMAK CM
25. Franc DROBNAK CM
26. Ivan GRMŠEK CM
27. Mihael GRMŠEK CM
28. Katica LJULJDJURAJ CM
29. Marjan JUTERŠEK CM
30. Ivan LEŠER CM
31. Herman JURŠIČ CM
32. Jože VREČKO CM
33. Matija TRATNIK CM
34. Ladislav ČADEJ CM
35. Gabrijel ŠUMIGA CM
36. Helena ZAGVOZDA CM
37. Štefka ČOH CE
38. Romana PLANINŠIČ CE
39. Ivan ŽUREJ CE
40. Karel KOS CE
41. Gertruda TERČAK CE
42. Anton GRILANC CE
43. Amalija OBLAK SM
44. Ernest JOŠOVČ SM
45. Marija SELIČ VT
46. Milena ROZMAN VT
47. Janko PODVRŽEN GO
48. Erna NEMEVEŠEK GO
49. Irena VEDENIK GO
50. Martin TKAVC GO
51. Emilija BREZOVNIK GO
52. Julijana BONČINA GO
53. Marija GREŠAK GO
54. Hmezad DO Golding — PE Hotel Žalec
55. Mitja RUDOLF HM-EI
56. Miloš JEŠE HM-EI
57. Viktor LENKO HM-EI
58. Mira PETRE HM-EI
59. Kristina CIZEJ HM-EI
60. Janez MARIN HM-EI
61. Marija JUVANČIČ HM-EI
62. Silvo PODBREGAR HM-EI
63. Drago ANTLOGA ST
64. Ivan SVETKO ST
65. Franc JURGEC ST
66. Janko FLORJAN ST
67. Jože SPITALER ST
68. Ivica GÜNTNER ST
69. Bojan ŽELEZNIK KZIB
70. Anton JANEŽIČ KZIB
71. Breda LUKANC AG
72. Olga JURKOŠEK AG
73. Adolf MLJAČ AG
74. Jožica GROBELNIK AG
75. Samo NARAKS AG
76. Peter LESKOVŠEK AG
77. Marija ČERNE AG
78. Ivo VOLARIČ AG
79. Stevan DIMIČ AG
80. Mojca SERDONER AG
81. Marjana NATEK DSSS SOZD
82. Anica SMOLE DSSS SOZD
83. Jože ZUPANC KZSd

Vrednostni papirji — kaj je to?

Družabništvo kot oblika skupne lastnine je zasnovano na določenih pravilih. Če vas zanima, kako bi sodelovali pri kateri od oblik družabništva, bo dobro, če boste vedeli, kakšna so. **Vabimo vas tudi na zgodovinski sprehod med vrednostne papirje, izdelane na naših tleh.**

TRI OBLIKE DRUŽABNIŠTVA

Zadnje čase pri nas veliko govorimo o raznih oblikah družabništva, o čemer pred časom ni bilo ničesar slišati. Ker so pojmi o vsem tem še precej nejasni, jih bomo skušali vsaj malo pojasniti. V osnovi so tri oblike družabništva. Ena oblika je komanditna družba, druga je delniška in tretja je družba z omejeno odgovornostjo. Pri komanditni družbi je več oseb ali pa tudi ena sama udeleženih pri podjetju s svojimi deleži, eden, lahko pa tudi več članov družbe, lahko jamči s svojim premoženjem.

Druga oblika je delniška družba. Pri njej jamčijo člani družbe le s svojimi deleži. Glavnica družbe je razdeljena na določeno število enakih deležev. Vsak delež in njegova dokazilna listina se imenuje delnica ali akcija, lastniki pa delničarji ali akcionarji. Ustanovitelji lahko ob ustanovitvi družbe sami plačajo celotno delniško akcijo. Pri delniških družbah je mogoča hitra koncentracija kapitala, ki je potreben za močnejša industrijska ali druga podjetja. Posamezne vloge so dovolj majhne, da so dostopne vsem slojem prebivalstva, obenem pa se tako pritegne mrtev kapital iz nogavic. Tretja osnovna oblika je družba z omejeno zavezo. Pri njej je najnižja osnovna glavnica določena z zakonom, prav tako tudi najmanjša še dopustna osnovna vloga. To pomeni, da so osnovne vloge lahko različno velike, vendar sme imeti en družabnik le po eno deležno vlogo.

VREDNOSTNI PAPIRJI

V takšnih in podobnih družbah so v uporabi vrednostni papirji. To so vsa potrdila, s katerimi lahko njihov lastnik doseže določeno lastninsko pravico, ki je navedena na teh papirjih. Sem lahko uvrstijo vse mogoče bankovce, menice, čeke, skladišnice, ladijske nakladalne liste pa še kaj. Vendar se bomo v članku omejili le na vrednostne papirje v ožjem pomenu besede, to je na tiste, ki se pojavljajo na trgu v večjih količinah in se ne morejo uporabiti kot neposredno plačilno sredstvo. To so tako imenovani množični papirji in so predmet trgovanja v večjih količinah, predvsem borznega trgovanja, kjer se jim določajo tečaji. To so obveznice, delnice ali akcije. Njihovi borzni tečaji se večinoma ne ujemajo z njihovo nominalno vrednostjo, naznačeno na posameznem papirju. Tečaji so odvisni od različnih okoliščin, od nominalnega in dejanskega prihodka, od ponudbe in povpraševanja po določenem papirju ter od tega, kaj se pričakuje v nadaljnjem poslovanju podjetja, družbe oziroma tistega, ki je papirje izdal. Tako je lahko vrednost teh papirjev na borzi visoko nad njihovo nominalno vrednostjo ali pa pade daleč pod nominalno ali se celo izniči. Vrednostne papirje trenutno izdajajo oziroma se pripravljajo na izdajanje na več koncih države. Vendar pri tem večina bolj malo ve o teh papirjih. Zato je zapis nekakšen prerez teh papirjev oziroma kratka razlaga, kaj to področje sploh je.

Vrednostne papirje delimo po izdajatelju na javne ali zasebne. Javne papirje izdajajo ustanove, predvsem država, nižje državne ustanove in tudi kake druge javne ustanove. Pri nas bi sem lahko šteli državne obveznice za nerazvite in obveznice srbskega ljudskega posojila. V stari Jugoslaviji so bile razširjene železniške obligacije, posebne obveznice pa so izdajali tudi državni cestni sklad, banovinski cestni sklad in melioracijski sklad. Vse to spada med javne papirje.

Javne korporacije so smele, na primer, najemati kakšno posojilo in izdajati zanj tudi obligacije, vendar le, kakor je bilo določeno v ustavi, zakonu o državnem računovodstvu in v posebnem zakonu, ki je bil potreben za najetje tega posojila. Za najemanje banovinskih posojil je veljal še zakon o banovinski upravi, za občine pa je veljalo, kar je bilo zapisano o v zakonu o občinah.

Država je smela najemati posojila le na podlagi zakona o državnem računovodstvu, vlada pa je morala predložiti narodni skupščini poročilo o tem, ali so bile pogodbe, sklenjene o državnem posojilu, izpolnjene in sama posojila porabljena v smislu zakona. To poročilo je morala overiti posebna komisija, s posojilom, ki so ga imeli kot izredni prejemek, pa niso smeli kriti rednih državnih potreb in izdatkov.

Občine so smele najemati posojila le v izrednih primerih za izredne namene. Praviloma so bila ta posojila najeta za trajne namene, za katere redni prejemki niso bili dovolj. Posojila so se morala odplačevati po vnaprej določenem načrtu. Za takšne namene so smele posojila najemati tudi mestne občine, vendar so jih smele uporabiti le za odplačilo prejšnjih dolgov.

Druga delitev vrednostnih papirjev je delitev po valuti. Večina vrednostnih papirjev se tako danes kot pred vojno glasi na domačo valuto, le redke na tujo. Predvojne delnice domačih podjetij so se redno glasile na dinarsko valuto, le pri delnicah Narodne banke se je njihov imenski znesek — nominala — glasil na zlato valuto. Kadar je država najemala posojila v tujini, so se obveznice glasile na tujo valuto, in sicer ponavadi na zlato francoske franke ali dolarje. Pri nekaterih še starejših posojilih je bilo na obveznici naštetih več valut, v valutnem razmerju, ki velja v času izdajanja obveznice. Kljub temu pa so obveznice pa tudi delnice, ki so se glasile na tujo valuto, izplačevali jugoslovanskim lastnikom v dinarski protivrednosti, izplačila v tuji valuti pa so opravljali le na tujih borzah ali doma tudi lastnikom vrednostnih papirjev. Tudi danes pripravljajo nekatere delovne organizacije vrednostne papirje v tujih valutah, vendar je razlog za to prevelika inflacija v državi, saj nobena dinarska odstotna mera ne more slediti vrtoglavemu padanju vrednosti dinarja. Tak primer so obveznice delovne organizacije Yulon iz Ljubljane, ki je letos izdala dve obveznici na prinosnika v vrednosti 250 DM in 500 DEM, izplačljivi v dinarski protivrednosti na dan zahtevka.

Zmago Jelinčič

Pisani vrtiljak

Zajček Repko

V deželo je prišla jesen. Za njo zima, to živali slutijo. Zajček Repko si v silnem strahu pred svojimi sovražniki: lisico Klepetuljo in volkom Požeruhom, ki mu je obljubil smrt, nabira ozimnico. V gozdu živi tudi medved Godrnjavs in z Repkom sta prava prijatelja. Godrnjavs je Repka že večkrat pomagal rešiti iz krempljev hudobnega Požeruha in njegove zveste pomočnice Klepetulje. Nečoč je Repka ujele Klepetulja, ta je koj poklicala Požeruha. Požeruh se je ravnokar navečerjal in prihitel h Klepetulji. Zagledal je, kar je najmanj pričakoval: Repka. Srce mu je začelo hitreje biti, oči so mu zažarele. Že dolgo ga je lovil, a zdaj ga ima pred seboj. Repka je treslo po vsem telesu, ko je zagledal Požeruha. Ubogi Repko je takrat prestal silen strah, saj je vedel, da ga želi Požeruh požreti. Niti Godrnjavs ga ne more več rešiti, se mu je posmihal. V strahu se je Repko domislil in zavpil na ves glas: »GODRNJAVS!« Požeruh je bil prepozen, da bi ga lahko odnesel, ko je že pribundal Godrnjavs. To, kar se je zgodilo kasneje, pa lahko opiše samo Repko.

Nuška Rojnik, 5. a
OŠ Polzela

Biti mlinar je lepo

Mladi raziskovalci smo že kar na začetku šolskega leta dobro zavihali rokave in začeli z delom. Janeza Zabukovnika, Magdo Kač in seveda tudi našo prizadevno mentorico Marinko Marovt je pot zanesla v Novake pri Poljčanah. Naš namen je bil raziskati in poslikati še delujoči mlin na vodni pogon, kajti te priložnosti na Polzeli nimamo.

Sprejel nas je prijazen lastnik valjčnega mlina Ciril Pečnik. Mlinarstvo se pri njih prenaša iz roda v rod že celih 300 let. Ciril je ta mlin kupil 1956. ga preuredil in usposobil za delovanje. Njegova posebnost pa so stroji za brušenje mlinskih valjev, saj so, kot kaže, edini v Sloveniji. Ker pa mu velikost mlina ne zadostuje več za potrebe okoliških kmetov, ga namerava drugo leto obnoviti in preurediti. Tradicijo mlinarstva bo še nadaljeval. Žal mu je, da se mladi ljudje ne odločajo za poklic mlinarja, čeprav je danes to lepo delo pa tudi zaslužek ni slab. V mlinu se vedno kaj dogaja, teče pogovor, srečujejo se ljudje in se krešejo mnenja. Biti mlinar v urejenem mlinu je nekaj najlepšega.

Ker smo prišli v Pečnikov mlin ravno opoldne, ko je bilo dela na pretek, se je moral naš pogovor počasi zaključiti in se posloviti od Cirila Pečnika, ki med vaščani slovi kot dober in prijazen človek.

Magda Kač,
Polzela

Novoletna križanka

Nagrade za pravilne rešitve

1. nagrada: Bogdan Podrekar, Škafarjev hrib n.h. Zalec: dva kartona piva v pločevinkah
2. nagrada: Vili Puncer, Šempeter 262, Šempeter; hranilna vloga v znesku 100 konvertibilnih dinarjev.
3. nagrada: Srečko Vouk, Planina 63, Planina; kolekcija izdelkov Celjskih mesnin
4. nagrada: Famika Mavrič, Vransko 160, Vransko; dve pizzi Martin Krpan in dva velika vrčka piva v restavraciji Rimska nekropola, v Šempetru
5. nagrada: Peter Meh, Žalskega tabora 5 a, Zalec; 2 vreča krmil po izbiri
6. nagrada: Vlado Šprajc, Kovinarska 11, Celje, portretiranje pri FOTO TONICA.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

Jožefi Omladič

Konec oktobra nas je za vedno zapustila Omladičeva mama iz Loznice. Rojena je bila 4. marca 1899 v Preboldu v znani Marinčevi družini, kjer je doraščala. V medvojnem času in težkih gospodarskih razmerah se je poročila in z možem sta kupila manjšo posest na Loznici ter jo z umnim gospodarjenjem večala z dokupni zemlje.

Rodila sta se ji dva sinova, katerima je razdajala svoje poslanstvo, da jima je zagotovila solidno življenjsko eksistenco. Povojni dogodki tudi njeni domačiji niso prizanesli, saj so ji znani zemljiški procesi znatno okrnili obseg zemljišč in s tem možnost racionalnega gospodarjenja.

Kljub temu in tragični izgubi moža, je vedrega obraza doživela častljivo starost. Do konca je ostala nosilec Omladičevega gospodarstva in je vse skozi vestno hmeljarila. V zadnjih letih je prenesla ključne poslovne funkcije na sina Francija in snaho Anico.

Sosedje, krajan in znanci so jo poznali kot dobro sosedo, nesebične, čustvene ter dobrovoljne narave, ki je znala dobro obrniti tegobe življenja.

V kraju se je aktivno vključevala v življenje in neštokrat nesebično in dobrovoljno pomagala v gasilskem društvu. Bila je tam, kjer so se reševali problemi kraja, znala je prisluhniti stiskam sosedov, znancev in drugih.

Nikomur ni odrekla pomoči.

Omladičeva mama je lep vzor sodobnim generacijam in ponos njenim najbližjim.

TZO Gotovlje

Jožeta Črepinška-Brijovca

V zadnjih dneh lanskega leta se je nepričakovano iztekla pot našega dragega kmeta in zadržnika JOŽETA ČREPINŠKA-BRIJOVCA iz Grušovlj. Zibelka mu je stekla pred skoraj 72 leti v trdni kmečki družini na Ljubečni pri Celju. Kot večini fantov njegove generacije tudi njemu ni prizanesla vojna vihra. Že leta 1941 je bil ujet in odpeljan v Nemčijo. Domov se je vrnil po skoraj sedmih letih ujetništva.

Leta 1952 se je priženil na Brijovčevo kmetijo v Zgornje Grušovlje. Delaven in razgledan kot je bil si je kmalu pridobil zaupanje vaščanov in združnikov.

Jože je bil poln naprednih idej, ki jih je s pridom uporabljal na kmetiji. Z ženo sta jo posodobila in dosegla vidne proizvodne rezultate v hmeljarstvu in pridelovanju mle-

ka, za kar sta prejela več priznanj.

Zadnja leta ga je srce začelo opozarjati, da bo potrebovalo več počitka. Toda Jože tem opozorilom ni hotel prisluhniti vse do lanskega avgusta, ko je že drugič na skoraj čudežen način ubežal smrti.

Dva dni pred usodnim dnem, ko smo si voščili zdravja in sreče v novem letu, se je pošalil, da bo on praznoval nov rojstni dan. Še danaj je na videz tako zdrav in dobro razporežen razlagal načrte za leto, ki mu ni bilo več usojeno.

TZO Šempeter

Mariji Šertl

Na žalskem pokopališču smo se konec leta poslovili od naše upokoženke Marije Šertl. Za vedno je odšla mati, žena, sodelavka. Rojena je bila 1903 kot nezakonska hči v Koljah. Imela je življenjsko pot, ki bi jo lahko popisal samo velikani peresa, njen rojak Prežihov Voranc.

Pot usode je mlado ženo pripeljala v Velenje in nato v Griže, kjer sta z možem prahrnila toliko denarja, da sta v Vrbju kupila skromno hiško. Uredila sta si dom za sinova in hčerko in 1950 se je

Marija zaposlila v naši delovni organizaciji. Kot skupinovodja je delala do leta 1961, ko se je upokojila. Prekaljena v kruti šoli življenja je znala ceniti človeške dobrine, ki so samoraslo deklico ohranile pri življenju. V svojem delu je poskušala prikazovati vse tisto, kar je bilo po njenem prepričanju potrebno za življenje. Zato je bila včasih do podrejenih in nadrejenih tudi odrezava. Rezultati pri delu so dokazovali, da ima prav.

Zaradi tega odnosa do dela in sodelavcev so jo imeli vsi radi in izredno spoštovali.

S. Čater

Ferdu Videnšku

*Mirmo moj čolniček plove,
tja kjer sije jasen dan,
radost v duši se vzigrava,
ko se spomnim na pristan.
Saj mi v najtemnejši noči, svetu v čudotverni moči,
troje zvezd z neba višav:
vera, milost in ljubav.*

(Čelakovsky)

Te verze je zapisal stric v spominsko knjigo svojim nečakom, ki se ga bomo vedno spominjali.

Mira Petre

Oglasi

X X

Ugodno prodam obiralni stroj ALAJS št. 2. Kronovšek Franc, Topovlje 21, Braslovče.

Peč za hmeljsko sušilnico, rabljeno štiri sezone, prodam. Prisljan Viki, Poljče 2, Braslovče.

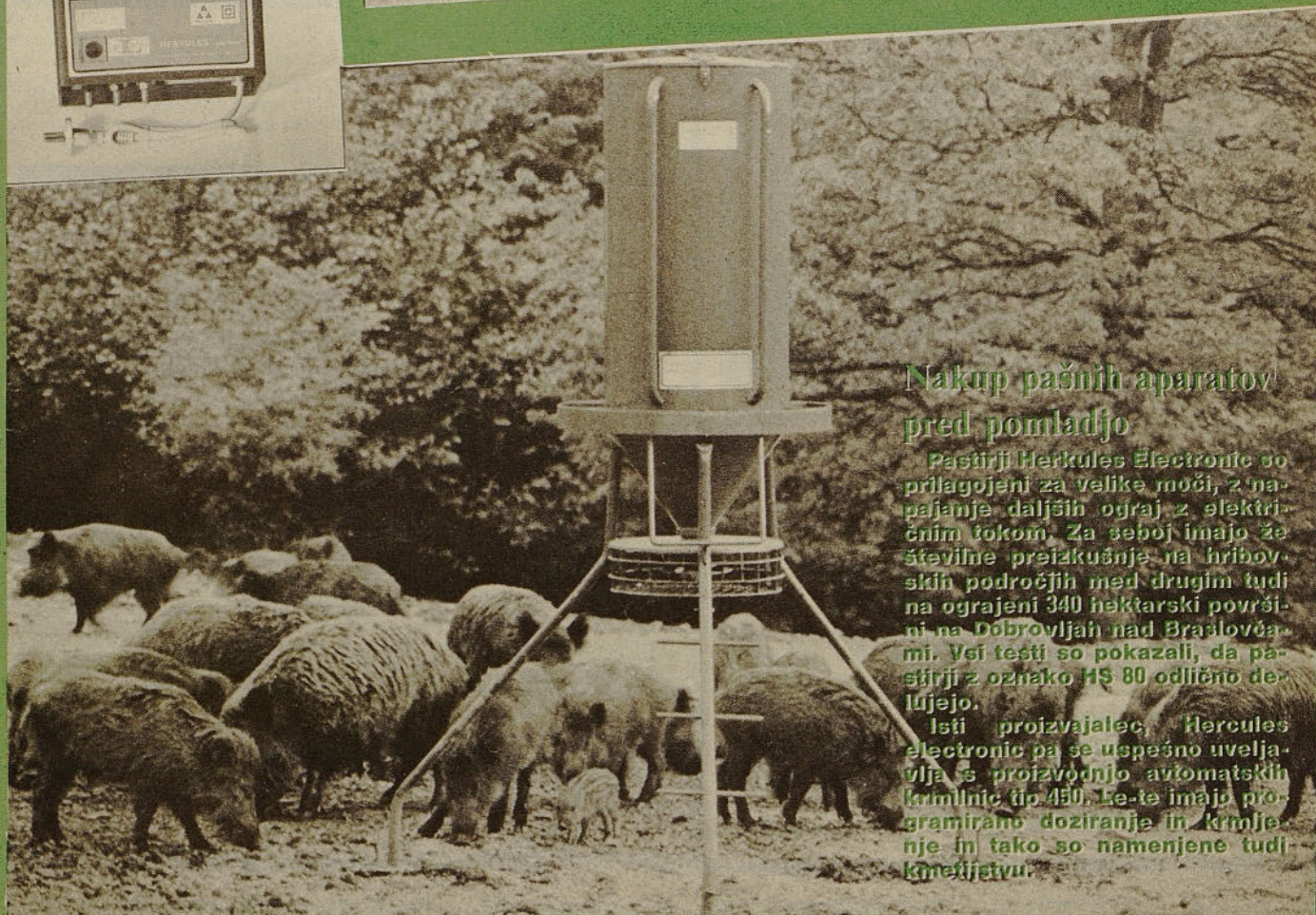
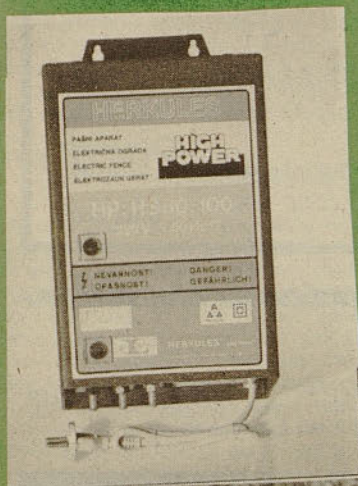
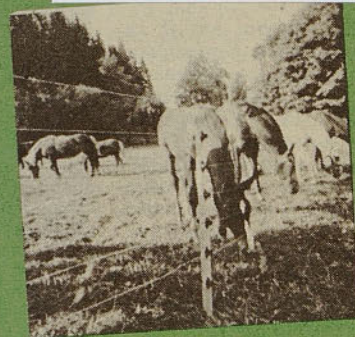

Ob splošnih zmešnjavah na vseh ravneh še vreme ni več to, kar je bilo. Sredi stroge koledarske zime je letos še najbolj podobno aprilskemu: s plohami, grmenjem in drugimi muhami. Snega torej komaj za vzorec, poleg tistega umetnega na smučiščih. Le kdaj bodo zopet tiste poštene zime s snegom, mrazom, takšne torej, kot jih vidite na sliki?

(Foto: Ljubo Korber)

električna ograja HERKULES electr

Nakup pašnih aparatov pred pomladjo

Paširji Herkules Electronic so prilagojeni za velike moči, z napajanje daljših ograd z električnim tokom. Za seboj imajo že številne preizkušnje na hribovskih področjih med drugim tudi na ograjeni 340 hektarski površini na Dobrovljah nad Braslovčami. Vsi testi so pokazali, da paširji z oznako HS 80 odlično delujejo.

Isti proizvajalec, Hercules electronic pa se uspešno uveljavlja s proizvodnjo avtomatskih krmilnic tip 450. Te-te imajo programirano doziranje in krmiljenje in tako so namenjene tudi kmetijstvu.